

Hali harpte bulunan ordular yaralılarının tehvini ıztırap ve ıslâhı halleri ve üseraya yapılacak muamele hakkındaki mukavelelerin tasdikine dair 1/745 numaralı kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa ve Hariciye Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât. Müdürlüğü

Sayı: 6/2398

13 - VII - 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Hali harpte bulunan ordular yaralıların tehvini ıztırap ve ıslâhı halleri ve üseraya yapılacak muamele hakkında 1 temmuz 1929 tarihinde Cenevrede toplanan siyasi konferans tarafından hazırlanıp 27 temmuz 1929 tarihinde imza olunan iki mukavelename ile bir senedi nihainin tasdikine mütedair Hariciye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetinin 5/VII/1930 tarihli içtimarında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibe mazbatası ve teferrüatle birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifa ve neticesinin iş'ar buyrulmasını rica ederim efendim.

*Başvekil
İsmet*

Esbabı mucibe lâiyhası

Sırf insanî gayelerden mülhem olarak, hali harpte bulunan ordulara mensup yaralı ve hastaların tehvini ıztırap ve ıslâhı hallerine çare bulmak ve harp esirlerine yapılacak muameleye dair bir «Code» tanzim ve görülen lüzuma mebni 1906 Cenevre mukavelenamesinde bazı tadilat icra etmek maksadile İsviçre Federal Hükümetinin teşebbüsâtı üzerine Beynelmilel Salibi Ahmer Komitesi ve bütün alâkadar devletlerin ve bu meyanda Cümhuriyet Hükümetimizin de iştirakile 1 temmuz 1929 tarihinde Cenevrede in'ikat etmiş bulunan konferansta tanzim ve Heyeti murahhasamızca da 27 temmuz 1929 tarihinde imza edilmiş olan iki kıt'a mukavelename ve bir senedi nihaî Fransızca metni asılları Türkçe tercümelerile birlikte leffen takdim kılınmıştır.

Balâda arzolunduğu veçhile sırf insanî gayeleri istihdaf eden ve ahkâmı memleketimizin menafine hiç bir veçhile münafi bulunmıyan işbu mukavelâtın bir an evvel tasdikına tevessül buyrulmasının teminini istirham ederim efendim.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. Müdafaa Encümeni
Karar No: 4
Esas No: 1/745

27/XI/1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Başvekâletin 13 - VII - 1930 tarihli tezkeresile encümenimize muhavvel ve « hali harpte bulunan ordulara mensup yaralı ve hastaların iltiraplarının tehvini ve harp esirlerine yapılacak muamele hakkında Beynelmilel Salibi Ahmer Komitesi ile bütün âlâkadar devletlerin ve bu meyanda Cümhuriyet Hükümetimizin iştirakile 27 temmuz 1929 tarihinde Cenevrede imza edilmiş olan iki mukavele-name ve bir senedi nihainin tasdikine dair kanun lâyihası ve merbutu evrak esbabı mucibe mazbatası beraber tetkik edildi.

Sırf insanî gayeleri istihdaf eden ve ahkâmı memleketimizin menfaatlarına dokunmayan mevzubahs iki mukavele-name ile bir senedi nihainin tasdik edilmesini tazammun eden kanun lâyihasının kabule şayan olduğunun Heyeti Umumiyyeye arzına encümenimiz karar vermiştir.

Havale veçhile evrakın Hariciye Encümenine tevdi arzulonur.

M. M. En. Reisi Na.	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
	İstanbul	Bitlis		Diyarbakır	Kars	
<i>Ihsan</i>	<i>Ihsan</i>	<i>Muhiddin Nami</i>	<i>Ahmet Saffet</i>	<i>Kâzım</i>	<i>Faik</i>	<i>Recai</i>

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Esas No. 1/745

Yüksek Reislığe

Hali harpte bulunan ordulara mensup yaralı ve hastaların iltiraplarının tehvini ve hallerinin islâhı ve harp esirlerine yapılacak muamele hakkında 1 temmuz 1929 tarihinde Cenevrede toplanan siyasî konferans tarafından hazırlanan ve 27 temmuz 1929 tarihinde imza edilen iki kıt'a mukavele-name ile bir senedi nihainin tasdikına ait olup encümenimize havale buyrulan kanun lâyihası ve merbutu Millî Müdafaa Encümeninin mazbatasile birlikte tetkik ve müzakere olundu.

Millî Müdafaa Encümeninin de tasvibine iktiran eden Hükümetin esbabı mucibesinde izah edildiği veçhile sırf insanî gayeleri istihdaf edip memleketimizin menfaatlarına hiç bir suretle dokunmayan mezkûr iki mukavele-name ile bir senedi nihainin tasdikına ait kanun lâyihası aynen kabul olunmuş ve Heyeti Umumiyyeye arzı kararlaştırılmıştır.

Ha. E. Reisi	M. M.	Kâ.	Antalya	Bursa	Kocaeli
Erzincan	Siirt	Edirne	<i>S. Şevket</i>	<i>Münir</i>	<i>İ. Süreyya</i>
<i>Saffet Ziya</i>	<i>Mahmut</i>	<i>Zeki Mesut</i>			
Mardin	Samsun	Sivas			
<i>Yakup Kadri</i>	<i>Nusrat Sadullah</i>	<i>Necmeddin</i>			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hali harpte bulunan ordular yaralıların tehvini iztirap ve islâhı halleri ve üseraya yapılacak muamele hakkında 1 temmuz 1929 tarihinde Cenevrede in'ikat eden siyasî konferans tarafından ihzar ve 27 temmuz 1929 da imza olunan iki adet mukavele ile bir senedi nihainin tasdikine dair kanun lâyihası

1 — Hali harpte bulunan ordular yaralıların tehvini iztirap ve islâhı halleri ve üseraya yapılacak muamele hakkında 1 temmuz 1929 tarihinde Cenevrede in'ikat eden siyasî konferans tarafından ihzar ve 27 temmuz 1929 tarihinde imza olunan iki kıt'a mukavelename ile bir senedi nihai kabul ve tasdik olunmuştur.

2 — Bu kanunun ahkâmının icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

5 - VII - 1930

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>M. Esat</i>	M. M. V. <i>M. Abdülhalik</i>	Da. V. <i>Ş. Kaya</i>	Ha. V. <i>Dr. T. Rüştü</i>	Ma. V. <i>Ş. Saracoğlu</i>
Mf. V. <i>Cemal Hüsnü</i>	Na. V. <i>Recep</i>	İk. V. <i>Şakir</i>	S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>		

MUKAVELENAME

Birinci fasıl*Mecruhlar ve hastalar***Madde — 1**

Gerek askerlerden ve gerekse orduya resmen merbut eşhası saireden mecruh veya hasta olanlar her hususta mazharı riayet ve himaye olacaklardır; bunlar eline düşdüğü muharip Devlet tarafından tabiiyet farkı gözetilmiyerek insaniyetkârane muamele görecekler ve tedavi olunacaklardır.

Maahaza mecruhin ve hastagânı düşmanına terketmek mecburiyetinde bulunan tarafı muharip ahvali askeriyenin müsaadesi nisbetinde tedavilerine medar olmak üzere memurin ve levazımı sıhhiyeden bir miktarını dahi bırakacaktır.

Madde — 2

Tarafeynden bir ordunun mecruh ve hastaları evvelki madde mucibince bakılmak şartile diğer muharip tarafın eline düştüğü takdirde esiri harp ad-dolunarak üseraya mahsus hukuku beyneddüvel kavaidi bunlara da tatbik kılınacaktır.

Maamafih tarafeyni muharibeyn mecburiyeti hazıra haricinde esir mecruhun ve hastegânın lehine olmak üzere faideli gördükleri bent ve fıkaratı havi akitlerde bulunmakta muhtardırlar.

Madde — 3

Her muharebeden sonra meydana harbi işgal eden taraf mecruh ve maktulleri taharri ve bunları yağma ve garetten ve muamelâtı gayri lâyikadan siyanet için tedabir ittihaz edecektir.

Ahval müsait olduğu takdirde iki hat arasında kalmış olan mecruhların kaldırılmasına müsaade etmek üzere mevzii bir mütareke akti veya ateşin tevkifi takarrür ettirilecektir.

Madde — 4

Tarafeyni muharibeyn topladıkları veyahut buldukları mecruh, hasta ve maktullerin esamisi ile beraber bunların hüviyetlerini tayine medar olacak bilcümle malûmatı mümkün olduğu kadar kısa bir müddet zarfında mütakabilen yekdiğerine bildireceklerdir.

Vefiyat ilmühaberlerini tanzim ve irsal edeceklerdir.

Aynı zamanda meydani harpte veya maktulinin üzerinde bulunan şahsa ait bilcümle eşyayı ve bilhassa hüviyet varakalarının nısfını - nısfı diğeri mevtaların üzerinde merbut olarak kalacaktır, - derç ve irsal edeceklerdir. Maktulinin defin veya ihraklarından evvel tahakkuku mevt ve berayi ihbar tayini hüviyet maksadile vücutlarının dikkatli bir muayeneden ve kabil olduğu takdirde muayene-i tıbbiyeden geçirilmesine dikkat ve nezaret edeceklerdir.

Bundan maada hürmet ve tazim ile defnolunmalarına ve metfenlerine riayet edilmesine ve daima kolaylıkla bulunabilmesine dikkat ve nezaret edeceklerdir.

Bu husus için sonraki mahalli definleri neresi olursa olsun hini hacette mevtaların tebyini hüviyetini ve muhtemel bir ihracı emvat keyfiyetini mümkün kılmak üzere muhasamatın hini bed'inde bir mezarlıklar idaresi teşkil eyliyeceklerdir.

Hitamı muhasematta mezarlıklarla bu mezarlıklarda veya diğer mahallerde metfun maktulinin esamisini müş'ir defterlerini yekdiğerine tevdi edeceklerdir.

Madde — 5

Memurini askeriye vuku bulacak davete icabet edenlere bazı gûna suhulet ve himayei mahsusa bahşederek orduların mecruh ve hastalarını kendi tahtı nezaret ve murakabelerinde toplayıp tedavi etmek üzere sekenei mahalliyenin gayreti şefkatkâranesine müracaat edebileceklerdir.

İkinci fasıl*Teşkilât ve müessesat***Madde — 6**

Seyyar teşkilâtı sıhhiye yani seferber ordularla beraber gitmek üzere vücuda getirilen teşkilât ile umuru sıhhiyeye ait sabit müessesat muharipler tarafından mazharı riayet ve himaye olacaklardır.

Madde — 7

Teşkilât ve müessesatı sıhhiyeden düşmana zarar iras edecek surette istifade edildiği takdirde

teşkilât ve müessesatı mezkûreye bahşolunan himaye refolunur.

Madde — 8

Atiyüzzikir hususat teşkilât ve müessesatı sıhhiyeden birini altıncı madde ile temin olunan himayeden mahrum edecek mahiyeti haiz addedilmeyecektir.

1 — Teşkilât ve müessesatı sıhhiye memurin ve müstahdemininin müsellâh olması ve bunların nefislerini ve yahut idarelerindeki hasta ve mecruhları müdafaa için silâhlarını istimal eylemeleri

2 — Müsellâh hasta bakıcıların fikdanından dolayı teşkilât ve müessesatı sıhhiyenin bir müfrezei askeriye veya karakol tarafından muhafazası.

3 - Teşkilât ve müessesatı sıhhiyede mecruh ve hastalardan alınmış ve henüz memurini aidesine tevdi edilmemiş olan eslihai hafife ve mühimmatın bulunması;

4 - Teşkilât ve müessesatı sıhhiye derununda kendi eczayı mütemmimesinden olmıyan umuru baytariyeye ait memurin ve müstahdemin ile malzemei baytariyenin bulunması

Üçüncü fasıl

Memurin ve müstahdemini sıhhiye

Madde — 9

Münhasıran mecruhin ve hastegânı kaldırmak, nakil ve tedavi etmekle ve keza teşkilât ve müessesatı sıhhiyelerde umuru idare ile mükellef memurin ve müstahdemin ile ordulara merbut memurini ruhaniye her gûna ahvalde mazharı himaye ve riayet olacaklardır. Bunlar düşman eline düştükleri takdirde kendilerine üserayı harbiye gibi muamele edilmeyecektir. Keza hini hacette mecruhin ve hastagânın kaldırılmasında ve naklü tedavisinde istihdam olunmak üzere hususî bir surette yetiştirilmiş olan muavin hasta bakıcılarla tezkereciler hüvviyet varaklarını haiz oldukları ve bu vazifeyi ifaları esnasında ele geçtikleri takdirde daimî memurin ve müstahdemini sıhhiyenin tabi oldukları kavaide tabi tutulacaklardır.

Madde 10 —

Hükümeti metbuaları tarafımdan usulü veçhile tanınmış ve mezuniyet istihsal eylemiş olan ve orduların teşkilât ve müessesatı sıhhiyesinde

istihdam edilen muaveneti ihtiyariye cemiyetleri efradı haklarında dahi, kavanin ve nizamâtı askeriye tabi olmak şartile, dokuzuncu maddenin birinci fıkrasında beyan olunan memurin ve müstahdeminin misillü muamele olunur.

Tarafeyni müteakideynden her biri gerek biri gerek henüz vakti sulha ve gerekse muhasamatın bidayet veya cereyanı esnasında ve her halde bilfiil istihdamdan evvel kendi ordularının resmî heyeti sıhhiyesine mes'uliyeti zatiyesi tahtında icrayı muavenet için mezuniyet verdiği cemiyetlerin isimlerini diğer tarafa resmen tebliğa mecburdur.

Madde — 11

Bitaraf bir memleket tarafımdan tasdik olunmuş bir cemiyet hükümeti metbuasının evvelce muvafakati ve bizzat muharip devletin mezuniyeti munzam olmadıkça kendi memurin ve müstahdemin ve teşkilâtı sıhhiyesile bir muharip hükümete ifayı muavenet edemez.

Bu muaveneti kabul eden muharip taraf bir gûna istifadeye mubaşeret etmezden evvel keyfiyeti düşmana tebliğ etmeğe mecburdur.

Madde — 12

9,10,11 inci maddelerde zikrolunan memurin ve müstahdemin muhasım tarafın yedi hükmüne düşdükten sonra alakonulmıyacaklardır.

İdareleri için bir yol açılır açılmaz icabatı askeriye müsait olduğu takdirde tabi oldukları muharip devlete iade kılınacaklardır.

Bunlar iadelerine intizaren muhasım tarafın idaresi altında vazifelerini ifaya devam edeceklerdir. ve tercihan tabi oldukları muharip devletin mecruh ve hastalarını tedaviye memur edileceklerdir.

Hini azimetlerinde kendilerine ait eşya ve alât ile silâh ve vesaiti nakliyyeyi dahi götüreceklerdir.

Madde — 13

Tarafeyni muharibeyn 9, 10, 11 inci maddelerde zikrolunan memurin ve müstahdemin kendi ellerinde bulunduğu müddetçe bunlara kendi ordusunda mukabil ve muadil rütbede bulunan memurin ve müstahdemine mahsus iskân, infak, tahsisat ve maaşatın aynını temin edeceklerdir.

Ve muhasamata iptidar olunur olunmaz memurin

ve müstahdemini sihhiyelerinin tekabül ettiği rütbe ve dereceleri aralarında kararlaştırılacaktır.

Dördüncü fasıl

Mebani ve malzeme

Madde — 14

Seyyar teşkilâtı sihiye hangi sınıf teşkilâtta olduğuna bakılmıyarak muhasım tarafın eline düş-tüğü takdirde malzeme vesaiti nakliye ile memur ve müstahdemleri kendilerine bırakılacaktır.

Maahaza memurini askeriyei aidesi bunları asker mecruh ve hastaların tedavisinde kullanmak salâhiyetini haiz olacaktır. Bunların iadesi memurini sihiye için tayin kılınan şerait tahtında ve mümkün oldukça aynı zamanda vuku bulacaktır.

Madde — 15

Ordunun sihhî müessesatı sabitesinin mebani ve malzemesi harp kanunlarına tabi tutulacaklar-sa da mecruh ve hastalara lâzım olduğu müddetçe başka işlerde kullanılmıyacaklardır. Maamafih harakâtı seferiyede bulunan kıtaatın kumandanları icabatı mübremei askeriye de bunlardan istifade edebilecekler ve fakat evvel be evvel derunlarında bulunan mecruhin ve hastagânın muhafazasını temin eyliyeceklerdir.

Madde — 16

Mukavele ahkâmından müstefit olan muavenet cemiyetlerine ait mebani emlâki hususiyeden mad-dut olacaktır.

Bu cemiyetlere ait malzeme dahi nerede bulunursa bulunsun keza emvali hususiyeden madut bulunacaktır.

Kavanin ve adâtı harbiye ile muhariplere temin olunan tekâlifi harbiye hakkı ancak lüzumu mübrem halinde ve mecruhlarla hastaların mukadderatı tahtı temine alınmak şartile tatbik olacaktır.

Beşinci fasıl

Nakliyatı sihiye

Madde — 17

Münferit veya kafile halinde seyrüsefe edecek

sihhî tahliyelere mahsus islâh edilmiş her nevi arabalar hakkında seyyar teşkilâtı sihiye misilli muamele olunacaktır.

Ahkâmı mahsusai atıye müstesnadır.

Münferit veya kafile halindeki nakliyatı sihiye arabalarının yolunu kesen devlet icabatı askeriye lüzum gösterdiği takdirde hamil olduğu mecruhin ve hastagâne her hususta bakmağı deruhde ederek bunları tevkif ve kafileyi dağıtabilecektir. Bu arabaların o mevkide vazifeleri hitam bulunca 14 üncü maddede mezkûr şerait dahilinde iade olunacaktır.

Nakliyata memur ve bu bapta muntazam evrakı hamil bulunan memurin ve müstahdemini askeriye 12 inci maddede mezkûr memurini sihiye hakkındaki şerait dahilinde ve 18 inci maddenin altıncı fıkrasındaki kaydı ihtiyati dairesinde iade olunacaktır .

Tahliye için hususî bir surette teşkil kılınmış olan bileümle vesaiti nakliye ile umuru sihiyeye ait işbu vasaiti sihiyenin tadil ve islâhma yarayan malzeme ve mevat dördüncü fasılın ahkâmına tebaan iade olunacaklardır.

Umum sihiyeye ait olanlardan maada nakliyatı askeriye ye ait vesait ise koşum hayvanat ile beraber zapt ve musadere olunacaktır.

Sivil memurin ve tekâlifi harbiye suretile alınmış nakliye vesaitinin kâffesi hukuku düvel kavaidi umumiyesine tabi tutulacaktır.

Madde — 18

Sihiye vesaiti nakliye makamında kullanılan havaî cihazlar münhasıran mecruhin ve hastagânın tahliyesine, memurini sihiye ile malzemei sihiyeyi nakle tahsis kıldıkları müddetçe mukavelenamedeki himayeden müstefit olacaklardır. Bunlar beyaza boyanmış olacaklar ve alt üst satırları üzerinde millî renklerle beraber görünebilecek surette on dokuzuncu maddede mezkûr alâmeti farikayı hamil bulunacaklardır.

Ruhsatı mahsusa ve katiyeyi haiz olmadıkça ateş hattı ile alelûmum düşman arazisi veya düşman tarafından işgal edilmiş olan arazinin ve mecruhların tevzi bulunduğu büyük tıbbî menziller ilerisinde bulunan mmtakanın fevkinde uçmak me-nolunacaktır.

Sihiye hava cihazları yere inmek hususunda vuku bulacak her ihtara itaat etmek mecburiyetinde bulunacaktır.

Düşman arasizine veya işgal tahtındaki araziye bu yolda bilmeceburiye ve yahutta bittesaduf vuku bulacak inmelerde mecruhın ve hastagân ile cihazı havaide dahil olduğu halde memurin ve müstahdemini ve malzemei sıhhiye dahi mukavele-namei hazıra ahkâmından istifade edeceklerdir.

Ele geçen pilot, telsiz telgraf mühendis ve memurları ancak muhasabatın nihayetine kadar hidematı sıhhiyeden gayri mahalde kullanılmamak şartile iade edileceklerdir.

Altıncı fasıl

Alâmeti farika

Madde — 19

İsviçreye karşı bir nişanei hürmet olmak üzere Hükümeti Müttehidinin millî renklerinin aksü tebdilile husule gelmiş olan beyaz zemin üzerine kırmızı salipten müşekkel arma alâmeti ordular-daki hidematı sıhhiyenin işaret ve alâmeti farikası olarak ipka edilmiştir.

Maahaza ötedenberi alâmeti farika olarak Salibiahmer yerine beyaz zemin üzerine Hilâiahmeri ve yahut ta şiri hurşidi suruh'u kullananlar için bu işaretlerde mukavelenamei hazıraya ithal ve kabul olunmuştur.

Madde — 20

İşbu alâmet bayrak ve pazubentlerle umuru sıhhiyeye ait bilcümle malzeme üzerine salâhiyet-tar memurini askeriyenin müsaadesi tahtında vaz ve talik olunacaktır.

Madde — 21

Dokuzuncu maddenin birinci fıkrasile onuncu ve on birinci maddeler mucibince mazharı himaye olan memurin ve müstahdemini sol kollarında memurini aidei askeriye tarafından temhir ve tasdik olunmuş alâmeti farikayı havi bir pazubent takacaklardır.

Dokuzuncu maddenin birinci ve ikinci fıkrasındaki memurin ve müstahdemini ya tezkerei askeriyelerine verilecek bir meşruhattan veya hususî bir vesikadan ibaref bir hüviyet varakasını hamil bulunacaklardır.

Onuncu ve on birinci maddelerde mezkûr ve elbisei askeriyeyi lâbis olmyan eşhas salâhiyettar memurini askeriye tarafından verilmiş ve mumail-

himin sıfatı sıhhiyesini musaddak fotoğraflı bir hüviyet tasdiknamesini hamil olacaklardır.

Her bir ordunun hüviyet varakaları yeknesak ve aynı biçimde olacaktır.

Memurin ve müstahdemini sıhhiye hiç bir suretle alâmetlerinden ve ne de zatlarına mahsus hüviyet varakalarından mahrum edilmeyeceklerdir.

Zayı olduğu takdirde bunların nüshai saniyelerini istihsal etmek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 22

Alâmeti farika olmak üzere işbu mukavelename ile kabul edilen bayrak ancak memurini askeriyenin müsaadesi tahtında masuniyetleri lâzım gelen teşkilât ve müessesat tarafından çekilecektir. Mezkûr bayrakla beraber tarafı muharibe ait millî bayrağı tarafı mezkûre mensup sabit müessesatı sıhhiye çekmeğe mecbur, seyyar teşkilâtı sıhhiye ise çekmekte muhayyer tutulacaklardır.

Maahaza düşman eline düşen teşkilâtı sıhhiye bu hal ve mevkide kaldıkları müddetçe işbu mukavelename ile kabul edilen bayraktan gayri bir bayrak keşide edemeyeceklerdir.

Tarafeyni muharibeyn her gûna ef'ali teca-vüziyenin imkânı husulüne mani olmak üzere teşkilât ve müessesatı sıhhiyeyi irae eden alâmeti farikanın icabatı askeriyenin müsaadesi nisbetinde kara, hava ve deniz kuvvetleri tarafından aşikâr surette görünebilecek surette olması için tedabiri lâzıma ittihaz edeceklerdir.

Madde — 23

On birinci maddede mezkûr şerait tahtında ibrazı hidemata mezuniyet istihsal etmiş olan bitaraf memleketlerin teşkilâtı sıhhiyeleri mukavelename mucibince kabul olunan bayrakla beraber hizmetinde bulunduğu muharip tarafın millî bayrağını da çekmeğe mecburdur.

Bunlar muhariplerden birine vazifei muavenette devam ettikleri müddetçe aynı surette kendi millî bayraklarını da çekmek hakkını haizdirler.

Evvelki maddenin ikinci fıkrası ahkâmı bunlar hakkında da caridir.

Madde — 24

Beyaz zemin üzerine Salibiahmer alâmeti ve Salibiahmer veya Cinevre Salibi kelimeleri gerek esnayı sulh ve gerek esnayı harpte ancak mukavelename mucibince mazharı himaye olan teşkilât ve

müessesatı sıhhiye ile memurin ve müstahdemin ve malzemeyi irae etmek için kullanılacaktır.

Keza on dokuzuncu maddenin ikinci fıkrasında mezkûr alâmetlerde [*] bunları istimal eden devletler tarafından aynı maksada hasrolunacaktır.

Bundan maada onuncu maddede mezkûr gönüllü muavenet cemiyetleri dahi memleketinin kavanin ve nizamatına tevfiikan vakti sulhte insaniyetkârane faaliyet ve icraatlarında mezkûr alâmeti farikayı kullanabilmek salâhiyetini haiz olacaklardır.

İstisnai bir suretté olarak Salibiahmer (Hilâli-ahmer, şiri hurşidi sürh) millî cemiyetlerden birinin müsaadei mahsusasile münhasıran hasta ve mecruhları meccanen tedavi edecek hususî muavenet mevkilerinin bulunduğu yerleri irae için dahi vakti sulhta mukavelenamece kabul edilen alâmeti farika kaullanılabilecektir.

Yedinci fasıl

Mukavelename ahkâmının tatbik ve icrası

Madde — 25

Tarafeyni aliyeyni akıdeyn taraflarından işbu mukavelename ahkâmına bilcümle şerait ve ahvalde riayet olunacaktır.

Vakti harpte muharip devletler meyanında mukavelenameye vaziuilimza olmyan bir muharip devlet bulunduğu takdirde dahi mukavelenameye dahil bulunanlar arasında ahkâmı mecburiyüittiba olacaktır.

Madde — 26

Muharip ordular baş kumandanları evvelki maddelerin teferrüatı icraiyesile maddelerde musarrah olmyan ahvalde mensup oldukları hükümetlerden alacakları talimata ve mukavelenamei haziranın kavaidi umumiyesine tevfiiki hareket edeceklerdir.

Madde — 27

Tarafeyn aliyeyni akıdeyn kendi ordularını ve bilhassa mazharı himaye olan memurin ve müstahdemini mukavelenamei hazıra ahkâmından haberdar edecek ve ahaliye bildirmek için de tedabiri lâzimeye tevessül eyleyeceklerdir.

[*] *Yeni Türkiye Cumhuriyeti ve saire için hilâli ahmer ve İran için şir hurşidi sürhü İran alâmetidir.*

Sekizinci fasıl

Sui istimalât ile hilâfı mukavele ahval ve harekâtın zecir ve men'i

Madde — 28

Tarafeyni aliyeyni akıdeyn hükümetleri meyanında kanunları hali hazırda ahkâmı kâfiyeyi cami olmyanlar her zaman atideki ahvalin men'i için tedabiri lâzime ittihaz veya meclislerine teklif edeceklerdir:

A) Mukavelenamei hazıra tarafından salâhiyettar efrat veya cemiyattan gayrı hiç bir fert veya cemiyetin ne Salibiahmer veya Cinevre Salibiahmer ve unvanını ve nede buna benzer bir şekil ve işaret veya unvanları bir maksadı ticaret veya her hangi diğeri bir maksatla istimallerine müsaade edilmeyecektir.

B) İsviçreye şükran makamında hükümeti müttehide renklerinin berakisedilerek kabul edilmiş olmasından dolayı mezkûr hükümeti müttehide armasının veyahut buna benzer eşkâl ve işaretin gerek bir fabrika veya ticaret markası makamında veya bu markaları teşkil eden anasır meyanında ve gerek kavanini meşruai ticarete mugayir bir maksat tahtında ve gerekse İsviçrelilerin hissiyatı milliyelerini rencide edebilecek şerait dahilinde eşhası hususiye veya cemiyet tarafından istimallerine müsaade edilmeyecektir.

(A) harfile menolunan Salibiahmer veya Cinevre Salibi alâmet ve unvanının ve yahut bunu taklit makamında olan eşkâl ve işaret veya unvanlarla (B) harfile menolunan İsviçre hükümeti müttehidesi armasının ve yahut bunu taklit makamında olan eşkâl ve işaretin memnuiyeti her memleketin kavanin meclislerinin tayin ettiği müddetten itibaren ve en nihayet mukavelenamei haziranın mevkii icraya vaz'ından beş sene sonra tesrini gösterecektir. Mukavelenamenin mevkii icraya vaz'ından sonra memnuiyeti vakra hilâfına bir fabrika veya ticaret markası ittihazı caiz olmyacaktır.

Madde — 29

Tarafeyni aliyeyni akıdeyn hükümetleri kavanini cezaiyelerinin ademi kifayeti halinde, vakti harpte mukavelenamei haziranın ahkâmına mugayir bilcümle efali zecir ve menedecek tedabiri lâzimeyi ittihaz veya teşrii meclislerine teklif edeceklerdir.

İşbu men ve zecre müteallik ahkâmı İsviçre müttehî meclisi vesatetile mukavelenamei hazıranın tasdik tarihinden itibaren beş sene zarfında yekdiğemine tebliğ eyliyeceklerdir.

Madde — 30

Muhasımlardan biri tarafından vuku bulacak talep üzerine alâkadar taraflar arasında tesbit kılınacak usul dairesinde mukavelenamenin ihlâl-line dair dermeyan edilen hususat hakkında bir tahkikatı evveliyeye icra edilecektir. Keyfiyet sabit olduğu takdirde tarafeyni muhasımeyn bu ahvale nihayet vererek sür'ati mümkünü ile menedeceklerdir.

Ahkâmı nihaiye

Madde — 31

Bu günkü tarihle yadolunacak olan mevcut mukavelenamei hazıra 1 temmuz 1929 da Cenevrede küşat edilen konferansta vekilleri bulunan memleketler ile vekil bulundurmayarak 1864 ve 1906 Cenevre mukavelenamelerine iştirak etmiş olanlar tarafından 1930 şubatının birinci gününe kadar imza olunabilecektir.

Madde — 32

Mukavelenamei hazıra sür'ati mümkünü ile tasdik olunacak ve tasdiknameler Berne şehrinde tevdi kılınacaktır.

Her tasdikname hüccetinin tevdiinde bir zabıtname tanzim olunarak bunun bir musaddak sureti mukavelenameyi namlarına imza ettiren veyahut iltihaklarını bildiren umum memleketler hükümetlerine İsviçre Hükümeti Müttehîdesi Meclisi tarafından tevdi kılınacaktır.

Madde — 33

Mukavelenamei hazıra ekalli iki tasdikname hüccetinin tevdi tarihinden itibaren altı ay müru-runda mevkii icraya konacaktır.

En nihayet tarafeyni aliyeyni akıdeyn tarafından kendi tasdikname hüccetlerinin tevdiinden altı ay sonra mevkii icraya konacaktır.

Madde — 34

Mukavelenamei hazıra tarafeyni aliyeyni akıdeyn arasındaki münasebatta 22 ağustos 1864 ve 6

temmuz 1906 mukavelenameleri makamına kaim olacaktır.

Madde — 35

Mukavelenamei hazıra mevkii icraya vazolunduğu tarihten itibaren muakevelenamei mezkûre namlarına imza edilmiş olan memleketler namına vuku bulacak iltihak ve iştirake küşade bulunacaktır.

Madde — 36

Bu baptaki iltihak ve iştirakler tahriren İsviçre hükümeti müttehîdesi meclisine bildirilecek ve tarihi vusullerinden altı ay sonra mer'iyülicera olacaktır.

İsviçre hükümeti müttehîdesi meclisi mukavelenameye vaz'ı imza veya iltihak ve iştiraklerini beyan eden hükümetleri diğer bütün memleketler hükümetlerine tebliğ eyliyecektir.

Madde — 37

Muharip devletler tarafından muhasamata iptidardan evvel veya sonra vuku bulacak tasdiknamelerin tevdi veya iltihakı ve iştiraklerinin tebliği hali harp hasebile derhal mer'iyete girecektir.

İsviçre hükümeti müttehîdesi meclisi hali harpteki devletlerden aldığı tasdikname veya iltihak ve iştirak beyanatı en seri bir tarik ile tebliğ eyliyecektir.

Madde — 38

Tarafeyni aliyeyni akıdeynden her biri mukavelenamei hazırayı feshetmekte muhtar olacaktır. Bu mefsuhiyet İsviçre hükümeti müttehîdesi meclisine vuku bulacak tahriri müracaattan ancak bir sene sonra mer'i olacaktır. Meclis mefsuhiyet hakkındaki işbu beyanatı bilecümle tarafeyni aliyeyni akıdeyn hükümetlerine tebliğ edecektir.

Mefsuhiyet ancak tebliğde bulunmuş olan tarafı âkit hakkında mer'i olacaktır.

Bundan maada bu mefsuhiyet, fesheden devletin dahil bulunduğu bir muharebenin cereyanı esnasında mer'iyülicera olmayıp mukavelenamei hazıra bu takdirde sulhun akdinden bir sene sonraya kadar mer'iyülicera olacaktır.

Madde — 39

Mukavelenamei hazıranın bir sureti musaddakası

İsviçre hükümeti müttehidesi meclisi vasıta ve delâletile Cemiyeti akvam hazinesi evrakına tevdi kılınacaktır. Aynı veçhile İsviçre hükümeti müttehidesi meclisine tebliği ve beyan kılınacak tasdik, iltihak ve fesihnameler de meclisi müşarüileyha delâletile Cemiyeti akvama tebliğ olunacaktır.

Tasdikane ilmekal esamisi zirde münderiç mu-

rahaslar mukavelenameyi imza ederler.

İşbu mukavelename 1929 senesi temmuzunun yirmi yedisinde Cenevrede yalnız bir nüsha olarak tanzim edilmiş olup bu nüsha İsviçre hükümeti müttehidesi mahzeni evrakında kalacak ve musaddak suretleri konferansa meduv memleketler hükümetlerine tevdi kılınacaktır.

ÜSERAYI HARBIYEYE EDİLECEK MUAMELEYE DAİR 27 TEMMUZ 1929 DA CENEVREDE AKTEDİLEN MUKAVELENAME

Birinci bap

Ahkâmı umumiye

Madde — 1

Yedinci bap ahkâmına hâlel gelmemek üzere mukavelenamei hazıra berveçhi zir kesana tatbik olunacaktır.

1) Muharebe berriye kavanin ve adatına dair olan 18 teşrinievvel 1907 tarihli Lâhi mukavelenamesine müzeyyel talimatnamenin birinci, ikinci, üçüncü maddelerile istihdaf olunan ve düşman tarafından esir edilen bilcümle zevata [1]

2) Esaretin vukubulduğu şerait hasebile na ka-

[1] Müzeyyel talimatname:

Birinci madde — Harp kavanin, hukuk ve mecburîyetleri yalnız orduya münhasır olmayıp berveçhi ati şeraiti cami milis askerlerle gönüllü kıtâta da şamildir.

1 - Başlarında maiyeti namına bir kimse bulunmak.

2 - Sabit ve uzaktan kabili tefrik bir alâmeti farikayı haiz olmak.

3 - Hamil olduğu esliha açıkta olmak.

4 - Harekâtında harp kavanin ve adatına tevfiq hareket etmek ordunun milislerden veya gönüllü kıt'adan müteşekkil veya ordunun bir cüzü bunlardan mürekkep olan memleketlerde bunlar ordu namile yad olunurlar.

İkinci madde — Henüz düşman tarafından işgal olunmuş olmayıp düşmanın takarrübü üzerine müstevli kıt'ata karşı muharebe etmek üzere birinci maddeye tevfiqan teşkilât yapmağa vakit kalmadan vehleten silâha sarıldığı takdirde hamil olduğu esliha açıkta olmak ve harekâtında harp kavanin

bili içtinap olanlardan maada mukavelenameye muğayir bir fiil ve harekette bulunmamak şartile tarafeyni muharibeyn kuvvei müsellehasına mensup ve bir harekâtı harbiye bahriye ierası esnasında düşman tarafından esir edilen bilcümle zevata. Maahaza bu nakabili içtinap mugayir harekât mukavelenamei mevcudenin kavaidi esasiyesini muhil olmayacak ve esir edilen eşhas bir üserayı harbiye kampına dahil olur olmaz nihayet bulacaktır.

Madde — 2

Harp üserası düşman devletin hükmü tahtında olup kendisini esir eden efrat veya ordu kıt'atının tahtı hükmünde değildir.

Her zaman haklarında insaniyetle muamele olunarak harekâtı tecavüzkârane ve tahkırata düçar ve halk tarafından seyr edilmekten men ve muhafaza olunacaktır. Mumaileyhim haklarında mukabelei bilmisil tedbirinin tatbiki memnudur.

Madde — 3

Harp üserasının şahıslarına ve haysiyetlerine riayet edilecektir. Kadımlar cinsiyetlerine karşı haklarında borçlu olduğumuz muamelei hürmetkâraneye mazhar olacaklardır.

ve adatına riayet etmek şartile muharip addedilecektir.

Üçüncü madde — Tarafeyni muharibeyn kuvvei müsellehaları muharip ve gayri muhariplerden terekkep edebilir. Düşman tarafından esir edildikleri takdirde her iki kısımda esiri harp gibi muamele görmek hakkını haizdirler.

Harp üserası ehliyeti medeniyelerini tamamen muhafaza ederler.

Madde — 4

Zilyet olan devlet harp üserasına bakarak kudretini haiz olmak mecburiyetindedir. Harp üserasına karşı yapılacak muamelede fark göstermek eğer bundan müstefit olanların rütbei askeriyesine ahvali sıhhiyei maddiye ve ruhiyesine, sanatça olan kudret ve istidadına ve yahutta cinsiyetine müstenit olmadığı takdirde meşru olamaz.

İkinci bap

Esir ahzi

Madde — 5

Her bir harp esiri bu hususa suale maruz kaldığı takdirde hakikî isim ve rütbesini ve yahut künye numarasını bildirmek mecburiyetindedir.

Bu kaideye riayetden nükûl eylediği takdirde hakkından kendi sınıfından olan üseraya bahşolunan müsaadatin kasru tahdidine maruz bulunacaktır.

Üsera mensup buldukları ordu ve memleket ahvali hakkında malûmat itasına hiç bir suretle icbar edilemeyecektir. Bu cevaptan imtina eden üsera tehdit, tahkir ve her ne suretle olursa olsun ızzar ve sui muameleye düşar edilmeyecektir.

Şayet üseradan biri ahvali bedeniye veya akliyesi hasebile hüviyetini bildirmeğe kadir olmadığı takdirde mumailiyh memurini sıhhiyeye tevdi olunacaktır.

Madde — 6

Esliha, beygir, teçhizat ve evrakı askeriyeden maada zate mahsus bilcümle melbusat ve eşya madenî kasket ve gaz maskeleri de dahil olduğu halde üseranın tahtı temellükünde kalacaktır.

Üseranın hamil oldukları mebalig ancak bir zabitin emrile ve baliğ olduğu miktar tayin olunduktan sonra mukabilinde bir makbuz itası suretile ahz olunabilecektir. Bu suretle ahzolunan mebalig her esirin kendi hesabına kaydedilecektir. Üseranın hüviyet varakaları, rütbe alâmetleri, nişanlar ve kıymetli eşyası ahz ve zaptolunmıyacaktır.

Üçüncü bap

Esaret

BİRİNCİ KISIM

Üserayı harbiyenin nakli, tahliyeleri

Madde — 7

Üseranın tehlikeden uzak bulundurulmaları için esir düşüklerini müteakıp imkân nisbetinde kısa bir müddet zarfında harp mmtakasından oldukça uzak depolara nakil ve tahliye olunacaktır.

Ancak meceruhiyet ve hastalıkları hasebile nakledildikleri takdirde daha büyük tehlikelere maruz bulunacak üsera muvakkaten harp mmtakasında tutulabileceklerdir.

Bir harp mmtakasında nakle muntazır üsera beyhude yere tehlikeye maruz bırakılmıyacaktır.

Üseranın maşiyen sevk ve tahliyeleri hakkında iase ve su metharlarına ulaşmak için daha uzun mesafe katı icap etmediği takdirde alelâde konaklar arasındaki mesafe 20 kilometroyu tecavüz etmeyecektir.

Madde — 8

Tarafeyni muharibeyn aldıkları üserayı 77 inci maddedeki veçhile teşkil kılınmış olan istihbarat kalemleri vasıtasile mümkün olduğu kadar kısa bir müddet zarfında müteakabilen yekdiğerine bildirmeğe mecburdurlar. Aynı veçhile aileleri tarafından harp üserasına gönderilecek mektupların hangi resmî adrese yazılması icap ettiğini de müteakabilen bildirmeğe mecburdurlar.

İşbu muamelâtın hitamını müteakip her esirin 39 uncu madde ile müteakıp maddelerde mezkûr şerait dahilinde bizzat ailesile muhabere edebilmesi tahtı temine alınacaktır.

Deniz üstünde esir edilen üsera hakkında ise hususu mezkûr mümkün olduğu nisbette limana vusulünden itibaren cari olacaktır.

İKİNCİ KISIM

Üserayı haribiye kampları

Madde — 9

Üserayı harbiye tayin kılınacak hududun harici-ne çıkmamak şartile bir şehir, veya her hangi bir

mevkie konulabilecektir. Aynı vehile etrafı mania ile çevrilmiş kamplara da ithal olunabilecektir. Tahtı emniyette bulunmak ve sıhhatlerini korumak gibi lüzum veya mecburiyeti müstelzim şeraitin devamı müddetinden fazla kışlabent veya hapis edilmeyeceklerdir.

Muzırussihha nevahide veya nevahii mutedilden gelenler için iklimi vahim olan yerlerde esir edilen üsera sür'ati mümkinine ile daha müsait bir klime naklolunacaklardır.

Tarafeyni muharibeyn mümkün olduğu nisbette muhtelif ırk veya milliyetteki üseranın aynı kamp dahilinde ceminden iğtinap edeceklerdir.

Hiç bir esir ne kadar az bir zaman olursa olsun harp mıntakasının ateşine maruz kalacak bir mahalle gönderilmeyecek ve bir nokta veya havalinin bombardıman edilmemesi için vücutlarından istifade edilmeyecektir.

Birinci fasıl

Kampların tesisi

Madde — 10

Harp üserası emrazdan salim ve hıfzıssihhaya muvafık oldukları hakkında haizi emniyet mebani veya barakalarda iskân olunacaklardır.

Mevakii mezkûre tamamile rutubetten azade ve kâfi derecede tenvir ve teshin edilmiş olacak ve harik tehlikesine karşı tedabiri lâzıme ittihaz edilmiş bulunacaktır.

Yatakhanelere gelince: Mesahai sathıye, asgarî miktarda metro mikâbı hava, yatak, levazım ve şeraiti saire itibarile zilyet devlet depo kıtaatının derecesinde olacaktır.

İkinci fasıl

Üserayı harbiyenin işesi ve ilbası

Madde — 11

Üserayı harbiyenin tayinatı gıdaiyesi kemiyyeten ve keyfiyyeten depo kıtaatına muadil olacaktır.

Bundan maada üsera, bizzat kendiliklerinden ilâveten bir şey ihzarı zımında lâzım gelen vesaiti alacaklardır.

Bunlara kifayet derecesinde kabili şürp su dahi tedarik edilecektir. Tütün istimaline mezun bulunacaklardır. Üsera mutbakta istihdam olunabileceklerdir.

Üseranın heyeti mecmuası üzerinde gıdaya müteallik tedabiri inzibatiye memnudur.

Madde — 12

Üseranın elbise, çamaşır ve kunduraları zilyet devlet tarafından tedarik edilecektir. Bunların tebdil ve tamiri de muntazaman temin kılınacaktır. Bundan maada çalışanlara çalıştıkları işe göre bir iş elbisesi verilecektir.

Her kampta üseranın mahallî piyasa fiatile erzakı gıdaiye ve eşyayı zaruriye satın alabilmeleri için bakkaliyeler açılacaktır.

Bu bakkaliyelerin kamp idaresine temin ettiği varidat üseranın menafiine sarfedilecektir.

Üçüncü fasıl

Kamplarda hıfzıssihha

Madde — 13

Muharipler kampların taharet ve nezafetinin temini ve emrazı sariye husulünün men'i zımında lâzım gelen bilcümle hıfzıssihha tedabirinin ittihazına mecburdurlar.

Üserayı harbiye gece gündüz hıfzıssihha kavaidine muvafık ve daimî surette hali nezafette tesisata nail olacaklardır.

Bundan maada kamplarda imkân dairesinde tesis edilmiş olan banyo ve duşlara hanel gelmemek sizin vücutlarının taharetine itina göstermeleri için miktarı kâfi su tedarik olunacaktır.

Mümaresei bedeniye icra ve açık havadan müstefit olmak imkânına malik olabileceklerdir.

Madde — 14

Her bir kampta üserayı harbiyenin muhtaç olabileceği her nevi tedavi ve ihtimamata nail olacağı bir hastahane bulunacaktır. Bulunmadığı takdirde ileli sariyeye musap hastalara mahsus tecrit mahalleri bulundurulacaktır.

Masarifi tedavi, muvakkat cihazlarla âzai sunaiye de dahil olduğu halde zilyet devlete aittir.

Muharipler tedavi edilen her esire talepleri üzerine hastalıklarının tabiat ve müddeti devamile yapılan tedavi ve ihtimamatı muallen resmî bir beyanname tevdiine mecbur olacaklardır.

Muharipler arasında hususî tarzda, uyuşmak suretile müteakiben kamplarda esir hemşehrilerine tedaviye memur hekimler ve hasta bakıcılar alı-

koymakta muhtar bulunacaklardır.

Ağır bir hastalığa düçar olupta ahvali mühim müdahalei cerrahiyeyi müstelzim olan üsera, masarifi zilyet devlete ait olmak üzere tedavi edilebilmelerine lâzım evsaf ve kifayeti haiz bilcümle teşkilâtı askeriye ve mülkiyeye kabul olunacaklardır.

Madde — 15

Ayda bir defa olsun üserayı harbiyenin sıhhi teftişinin icrası için lâzım gelen teşkilât yapılacakdır. Teftişin bu baptaki maksat ve mevzuu ahvali umumiyeyi sıhhiye ve nezafet ve taharetin mürakabesile sarı hastalıkların ve bilhassa verem ve emrazi zühreviyenin keşfi olacaktır.

Dördüncü fasıl

Üserayı harbiyenin ihtiyacı fikriye ve maneviyesi

Madde — 16

Harp üserası yalnız memurini askeriye tarafından: emredilmiş olan tedabiri inzibatiye ve nizamata muhalif olmamak şartile merasim ve ayini dinî icrası da dahil olmak üzere dinlerinin ifasında serbestii tamme mazhar olacaklardır.

Esiri harp bulunan eimme ve ruhbanın mensup oldukları din ve mezhep her ne olursa olsun kendi mezhepdaşları arasında icrayı imamet ve ruhbanıyet etmelerine müsaade olunacaktır.

Madde — 17

Muharipler üserayı harbiye tarafından tertip edilen terbiyeyi bedeniye ve fikriye tenezzüh ve eğlenceleri, mümkün olduğu kadar terğip ve teşvik eyliyeceklerdir.

Beşinci fasıl

Kamplarda inzibati dahilî

Madde — 18

Üserayı harbiyeye mahsus her kamp mes'ul bir zabitanın tahtı emir ve idaresinde bulunacaktır.

Üserayı harbiye milletdaşlarına karşı mensup oldukları orduda cari kavait ve nizamat mucibince lâzım gelen merasim ve asarı ihtiramiyenin icrasile beraber zilyet devletin bütün zabitanına karşı dahi resmi selâmı ifaya mecburdurlar.

Esir zabitan ise yalnız mezkûr devletin zabitanından kendisile hem rütbe olanlarla mafevk rütbede bulunanlardan gayrisine resmi selâm itasına mecbur tutulmıyacaktır.

Madde — 19

Rütbe alâmetleriyle nişanların takılmasına müsaade olunacaktır.

Madde — 20

Her nevi evamir, nizamat, tenbihat ile tamimler üseraya anladıkları bir lisanla tebliğ olunacaktır. Aynı kaide istintaklarda da caridir.

Altıncı fasıl

Zabitan ve mümasillerine mahsus ahkâmı hususiye

Madde — 21

Muharipler muadil rütbedeki zabitan ve mümasilleri arasındaki muamelede müsavâtı temin için ordularında mevcut ve müstamel rütbe ve unvanları iptidai muhasamatta müteakabilen yekdiğerine tebliğ mecburdurlar.

Esiri harp olan zabitan ve mümasilleri rütbe ve sinlerinin istilzam ettiği hürmete mazhar olacaklardır.

Madde — 22

Zabitan kamplarının umuru dahilisinin tedvir ve temini zımında mevcut zabitan ve mümasillerinin miktarı nazarı itibare alınarak aynı ordunun esiri harp efradından ve mümkün olduğu kadar aynı lisanla müteakillim olanlardan miktarı kifayede efrat tefrik olunacaktır.

Bunların iâşe ve ilbasları zilyet devlet tarafından tedarik olunacaktır. Efradı mezkûrenin yevmî taamlarının tabitan tarafından tertip ve idare olunması hususunda her suretle teshilât gösterilecektir.

Yedinci fasıl

Üserayı harbiyenin varidatı naktiyesi

Madde — 23

Muharip devletler arasında hususî sureti tesviyelerden ve bilhassa 24 üncü maddede zikredilenlerden maada ahvalde esiri harp olan zabitan ve

mümasilleri kendi memleketlerindeki muhassasatı tecavüz etmemek şartile zilyet devletteki muadil rütbe muhassasatını alacaklardır. Muhassasatı mezkûre kabil olduğu kadar her ay tamamile kendilerine tesviye olunacak ve nefilerine dahi olsa zilyet devlete mürettep masarıftan dolayı bir gûna tenzilât yapılmıyacaktır.

Bu tediyatta tatbik edilecek para farkı miktarı muharipler arasında muvafakat husulile tesbit edilecek, böyle bir muvafakat mevcut olmadığı takdirde bu hususta muhasematın başlangıcında cari miktar, kabul edilecektir.

Üserayı harbiyeye muhassasat namile tesviye edilen bilcümle mebalîğ muhasematın hitamında hizmetinde buldukları devlet tarafından tediye kılınacaktır.

Madde — 24

İptidayı muhasematta muhtelif rütbe ve sırıftan olan harp esirlerinin nezterinde bulundurablecekleri azamî nakit akçe miktarı muvafakati tarafeyn ile tesbit olunacak ve üseradan istirdat veya tevkif olunan miktarı mezkûrden fazlası kendileri tarafından teslim edilen akçe misilli muameleyimin hesabına kaydolunarak rızası inzi mam etmedikçe diğer akçeye tahvil edilmeyecektir.

Üserayı harbiye hesaplarına matlup olarak kaydedilmiş olan muhassasatları esaretleri hitamında kendilerine tesviye edilecektir.

Müddeti esaretleri esnasında mebalîği mezkûrenin cümleten veya eşhası hususiyeye nakli hususunda teshilât gösterilecektir.

Sekizinci fasıl

Üserayı harbiyenin münakalesi

Madde — 25

Harekâtı harbiyenin cereyanı istilzam etmedikçe seyahatleri şifalarına zarar iras edebilecek mecruhin ve hastagân bir taraftan öbür tarafa nakledilmeyecektir.

Madde — 26

Bir mahalden diğer bir mahalle nakilleri halinde üserayı harbiye evvelce yeni bir mahalle gideceklerinden resmen haberdar ve eşyayı zatiyelerile mektuplarını ve namlarına gelmiş olan emanetleri

beraberlerinde götürmelerine müsaade edilecektir.

Eski kampları adresine vürut edecek bilcümle mekâtip ve emanatın bilâ mühlet kendilerine irsali için bilcümle tedabiri müfide ittihaz edilecektir.

Nakledilen üsera hesabına teslim edilmiş olan mebalîğ yeni ikametgâhları mahallindeki memurini aidesine naklolunacaktır.

Bu münakaleden husule gelecek masarifat zilyet devlet tarafından tesviye kılınacaktır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Harp üserasının çalıştırılması

Birinci fasıl

Ahvali umumiye

Madde — 27

Muharipler zabitan ve mümessilleri müstesna olmak üzere sağlam olan harp üserasını rütbelerine ve ehliyetlerine göre işçi gibi kullanabileceklerdir.

Maahaza şayet zabitan ve mümessillerinden kendilerine münasip bir iş istiyen olacak olursa imkân nisbetinde kendilerine bir iş bulunacaktır.

Esiri harp küçük zabitan, kendileri tarafından mutlaka kârlı bir meşgale talep edilmedikçe hizmeti nazaretten başka bir iş görmeğe icbar olunamıyacaklardır.

Muharipler, bütün esaret müddetince çalışırken kazaya uğrıyan üserayı zilyet devlet mehakiminin aynı sırıftan olan işçilere kabili tatbik gördüğü ahkâmından istifade ettirmeğe mecbur tutulacaktır. Devleti müşarüileyhin kavanini hasebile işbu ahkâmı kanuniye üserayı harbiyeye tatbik olunmadığı takdirde devleti mezkûre kazazedelere adilâne bir surette tazminat itası hakkında heyeti hâkimesine lâzım gelen bilcümle tedabiri mahsusanın ahzini tavsiyeyi taahhüt edecektir.

İkinci fasıl

İş teşkilâtı

Madde — 28

Zilyet devlet, hususî kimseler hesabına çalışan harp üserasının idaresine, bakımına, tedavisine ve ücretlerinin tesviyesine dair mes'uliyeti kâmileyi deruhte edecektir.

Madde — 29

Hiç bir harp esiri bedenene na müsait olduğu işlerde kullanılmıyacaktır.

Madde — 30

Harp üserasının yevmi çalışma müddeti gidip gelme esnasında kat ettikleri mesafeye sarfedilen zamanda dahili hesap olmak üzere mufrit olmayacak ve hiç bir vechile o mıntakada aynı işte istihdam olunan sivil ameleler için kabul edilmiş olan müddeti tecavüz edemiyecektir. Üseradan her birine her hafta ve tercihan pazar günleri 24 saatlik bir istirahat verilecektir.

Üçüncü fasıl

Memnu işler

Madde — 31

Üserayı harbiyenin gördükleri işin doğrudan doğruya harekâtı harbiyye ile hiç bir münasebeti olmayacaktır. Üseranın muharip kıtaata mahsus malzeme nakliyatında istihdamları memnu olduğu gibi bilhassa her nevi esliha ve mühimmatın imâl ve nakillerinde dahi istihdamları memnudur.

Balâdaki fıkra ahkâmına mugayir harekâtta bulunduğu takdirde üserayı harbiyye bu bapta verilen emrin icrasından sonra ve yahut icrasına hini şurularında vazifeleri 43 üncü ve 44 üncü maddelerde tasrih olunan mutemetleri veya bu mutemetlerin mefkudiyeti takdirinde düveli hamiyeye murahhasları vasıtasile metalip ve müddealarını serdetmekte muhayyer bulunacaklardır.

Madde — 32

Üseranın gayri sıhhi ve tehlikeli işlerde istihdamı memnudur.

Tedabiri inzibatiyeden olarak çalışma şeraitinin her ne suretle olursa olsun teşdidi memnudur.

Dördüncü fasıl

İş müfrezeleri

Madde — 33

İş müfrezelerinin tarzı idaresi bilhassa şerait sıhhiye, gıdaiye, kaza veya hastalık vukuunda bakım itibarile ve muhabere ve emanet hususlarında

üsera kamplarındaki şeraitin aynı olacaktır.

Her iş müfrezesi yeni bir üsera kampı ihdasını mü'eddi olacaktır. Ve bu kampın âmiri mukavele-namei hazıra ahkâmının iş müfrezesindeki tatbikatından mes'ul tutulacaktır.

Beşinci fasıl

Ücreti yevmiye

Madde — 34

Üserayı harbiye kamplarının idare, tanzim ve hüsnü halde muhafazalarına ait işler için ücreti yevmiye almıyacaklardır.

Hidematı sairede istihdam olunacak üsera muharipler beyninde bilitilâf tesbit edilecek bir ücreti yevmiyeye istihkak kesbedeceklerdir.

Aynı zamanda işbu itilâf kamp heyeti idaresinin üserayı harbiyyeye ait işbu meblâğdan kat ve tevkif edeceği miktar ile meblâğı mezkûrun mumaileyhmin esaretleri müddetince ne suretle emirlerine âmade bulunacağını da şamil olacaktır.

İtilâfı mezkûrün akdine değin üseranın çalışmaları mukabilindeki ücret ve kazançları berveçhi atı tayin kılınacaktır:

a) Devlet hesabına yapılan işler aynı işi yapan millî orduya mensup asker hakkında cari tarifeye ve bunun fikdanı halinde bu işle münasebettar bir tarifeye göre tesviye olunacaktır.

b) Diğer umumî idareler veya eşhası hususiye nam ve hesabına işletildikleri takdirde ve bu bapta şerai istihdam memurini askeriye ile müttehiden tekarrür ettirilir.

Esirin mütebaki kalan matlup maaşı hitamı esaretinde kendisine tevdi edilecektir. Vukuu vefatı halinde mebalığı mezkûr memurini siyasiye vasıtasile müteveffanın varislerine nakil ve irsal olunacaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Üserayı harbiyenin hariçle olacak münasebatı

Madde 35 —

Muhasematın hini iptidasında muharipler işbu kısma dair olan ahkâmın mevkii icraya vaz'ı zımında muhtasavver tedabiri neşir ve ilân edeceklerdir.

Madde — 36

Muhariplerden her biri sunufu muhtelifi üseranın her ay göndermeğe mezun bulunacakları mekâtîp ve kartpostalların miktarı mukannenin bit-tesbit diğetine tebliğ edecektir. Bu mektuplarla kartlar posta ile en kestirme yoldan nakil ve irsal olunacaktır. Esbabı inzibatiye vesilesile bunların tevkif ve tehirleri caiz olamıyacaktır.

Her esirin kampa vusulünden veya hastalığından sonra azamî bir hafta zarfında ailesini bir kart postalla esaretinden veya sırhâtinden haberdar edebilmesi için lâzım gelen tedabir ittihaz edilecektir. Mezkûr kart postallar hiç bir suretle tehire uğratılmıyarak sür'atî mümkününe ile nakil ve irsal kılınacaktır.

Kaideî umumiye olarak üseranın muhaberatı kendi lisanı maderzadelerile vuku bulacak; muhatripler diğere elisine ile muhabere etmeğe de müsaade edebileceklerdir.

Madde — 37

Üserayı harbiyenin ferdin, işe ve ilbaslarına müteallik yiyecek erzak ve diğere eşyayı havi emanetler almasına müsaade edilecektir. Bu emanetler mürsilüleyhlerine senet mukabilinde teslim kılınacaktır.

Madde — 38

Mekâtîp ve nakit veya kıymeti mukaddereli mersulâtlâ emanattan harp üserası namına gelenlerle mumaileyhim tarafından gönderilenler gerek doğrudan doğruya olsun ve gerek 77 inci maddede zikrolunan istihbarat kalemleri vasitasile gönderilmiş bulunsun mürsil ve mürselüleyh merkezlerinde olduğu gibi mutavassıt memleketlerce de her nevi posta ücretlerinden muaf tutulacaklardır.

Üsera namlarına berayı muavenet veya hediye gönderilecek olan eşya da aynı veçhile dühuliyeye ve saire bilcümle rûsumdan muaf tutulduğu gibi Hükümet tarafından işletilen şimendifer hatlarında ücreti nakliyeden de muaf tutulacaktır.

Taayyün eylediği takdirde ahvali müstacelede muayyen ücreti tesviye etmek şartile üseranın telgraf çekmesine müsaade olunabilecektir.

Madde — 39

Harp üserasının sansör edilmek şartile ferdin,

kitap celp edebilmelerine müsaade olunacaktır.

Düveli hamiyet mümessillerile usulü dairesinde bittasdik mezuniyet verilmiş muavenet cemiyetleri üsera kampları kütüphanelerine âsar ve kitap koleksiyonları irsal edebileceklerdir. Bu irsalâtın kütüphanelere nakil ve irsalî sansör müşkülâtı behanesile tehîr olunmıyacaktır.

Madde — 40

Muhaberatın sansör edilmesi, mümkün olduğu nisbette kısa bir müddet zarfında icra edilecek bundan maada posta paketleri muhtevi oldukları erzakın hüsnü muhafazasını temin edecek şerait dahilinde ve kabil olduğu takdirde mürselüleyhin ve yahut mumaileyh tarafından usulü dairesinde tasdik edilecek mutemet bir zatın huzur ile murakabe edilecektir.

Muhatripler tarafından esbabı askeriye veya siyasiye dolayısıyla muhaberatın men'ine dair verilecek emirler ancak anî ve muvakkat bir zamana münhasır olup mümkün olduğu kadar kısa olacaktır.

Madde — 41

Muhatripler harp üserasına ait ve yahut mumaileyhim tarafından mumzi senedat evrak ve vesaikin ve alehusus vekâletname ve vasiyetnamelerin nakil ve irsalinde her türlü teshilât ibraz ve temin edeceklerdir.

Hini hacette üsera tarafından verilen imzaları da resmen tasdikini temin zımında tedabiri lâzime ittihaz edeceklerdir.

BEŞİNCİ KISIM

Üserayı harbiyenin memurini mahalliye ile münasebatı

Birinci fasıl

Madde — 42

Üserayı harbiye, tahtı emrinde buldukları memurini askeriyeğe tabî buldukları esaret tarzı hayatı hakkındaki müstediyaatlarını bildirmek hakkını haiz olacaklardır.

Keza esaret tarzı hayatından da müşteki oldukları noktaları düveli hamiyet mümessillerine bildirmek için müşarüleyhime müracaatta bulunmak hakkını haiz olacaklardır.

Müstediyyat ve metalibi mezkûre müstaceliyetle nakil ve isal kılmacaklardır.

Bunların esasız oldukları tebeyyün etse dahi hiç bir suretle cezayı müstelzim olmayacaktır.

İkinci fasıl

Üserayı harbiye mümessilleri

Madde — 43

Üserayı harbiyenin buldukları her yerde memurini askeriye ve düveli hamiye nezterinde kendilerini temsil edecek mutemet zatlar tayin ve intihap etmelerine müsaade olunacaktır.

İşbu keyfiyeti tayin ve intihap memurini askeriyenin tasdikına tabi bulunacaktır.

Umum namına vürut edecek irsalâtın ahiz ve tevzii mutemet zevat tarafından deruhte edilecektir. Keza üsera kendi aralarında bir muaveneti müteakiple usulü teşkilini takarrür ettirecekleri zaman teşkilâtı mezkûrenin vücuda getirilmesi zevatı mumaiylehimin cümlei vezaifinden olacaktır. Diğer taraftan üseranın 79 uncu maddede mezkûr cemiyatı hayriyelerle olan münasebatını teshil için mumaiylehim lâzım gelen tavassut ve delâlette bulunabileceklerdir.

Zabitan ve mümasillerinin kamplarında esir zabitanın en büyük rütbede bulunanların en kıdemlisi olan zat kamp memurini ile esir zabitan ve mümessilleri arasında vazifei tavassutu ifa edeceklerdir. Mumaiyleh bu hususta kamp memurini ile mükâlematta bulunduğu esnada tercüman sıfatıyla kendisine yardım üzere esir zabitanın birini tayin etmek salâhiyetini haiz olacaktır.

Madde — 44

Mutemetler işçi makamında kullandıkları takdirde üserayı harbiyenin mümessilliğini ifa ettikleri müddetçe hizmeti mecburiyelerini görmüş addolunacaklardır.

Mutemetlere memurini askeriye ve düveli hamiye ile muhabere her türlü teshilât gösterecek ve bu muhabere tahdit edilmeyecektir.

Üseranın mümessillerinden hiç biri haleflerini cereyanı vakayiden haberdar edecek kadar kendisine bir mühlet verilmeksizin başka bir mahalle nakil edilmeyecektir.

Üçüncü fasıl

Üserayı harbiye hakkında verilecek ceza hükümleri

1 — Ahkâmı umumiye

Madde — 45

Üserayı harbiye zilyet devlet ordusunda cari kavanin, nizamat ve evamire tabi bulunacaklardır.

Her muamele serkeşane mumaliyhim hakkında mezkûr kavanin, nizamat ve evamirin emrettiği tedabirin tatbikına mesağ verecektir.

Maahaza İşbu fasıldaki ahkâma riayet şarttır.

Madde — 46

Üserayı harbiye zilyet devlet memurini askeriye veya mahakimi cezaiyesi tarafından millî ordu efradı askeriyesi hakkında aynı ef'alın müstelzim olduğu cezadan gayri bir ceza ile mücazat olunmayacaktır.

Bir cezayı inzibatiyeye düçar edilen esiri harp zabitan, küçük zabitan veya efrat zilyet devlet ordularındaki aynı rütbede bulunanlar hakkında aynı cezanın müstelzim olduğu muameleden daha şedit bir muameleye düçar edilmeyeceklerdir.

Bileümle ezayi cismanî, ziyayi şemisten mahrum mahallerde hapis ve sureti umumiyede her hangi bir şekilde zulüm ve cefa memnudur. Keza ef'ali şahsiyeden dolayı umumun tecziyesi dahi memnudur.

Madde — 47

İnzibata muhalif ve bilhassa firara teşebbüs cürmü gibi ef'al müstaceliyetle tebeyyün ettirilerek gerek rütbeli ve gerekse rütbesiz bileümle üserayı harbiye hakkındaki ihtiyatî tevkifat son derece haddi asgariye indirilecektir.

Üserayı harbiye hakkındaki tahkikatı adliye ahvalin müsaadesi nisbetinde sür'ati mümkün ile bilicra düçar oldukları hapsi ihtiyatî mümkün olduğu kadar taksir edilecektir.

Her halde hapsi ihtiyatî müddeti askiri millîye hakkında kabul ve teviz bulunduğu nisbette idareten veya bilmuhakeme hükmolunacak cezadan dun olacaktır.

Madde — 48

Düçar edilecekleri cezayı adli veya inzibatiyi

ifa eden üseraya diğ̈er üseradan farklı bir surette muamele edilmeyecektir.

Maahaza firara tasaddi eylediğ̈inden dolayı düğ̈arı mücazat olan üsera hususî bir nezarete tabi kılmabileceks̈e de fakat bu hal mukavelenamei hazranın üseraya bahşettiğ̈i teminattan hiç birini iptal derecesine vardiirilmıyacaktır.

Madde — 49

Üserayı harbiyeden hiçbir kimse zilyet devlet tarafından rütbesinden mahrum edilemez.

İnzibatî cezaya düğ̈ar olan üsera, rütbelerine mahsus imtiyazattan mahrum edilmeyecektir.

Bilhassa serbestiden mahrumiyeti müstelzim mücazata düğ̈ar edilen zabitan ve mümessilleri cezadide olan küçük zabitan ve kıtaat efradile aynı mahallere konulmıyacaklardır.

Madde — 50

Firar edipte ordularına iltihaka muvaffak olmaksızın ve yahut kendilerini esir eden ordu tarafından işgal edilmiş araziye geçmeksizin yakalanan üserayı harbiye inzibatî cezadan maada bir ceza ile tecziye olunmıyacaktır.

Ordularına iltihaka ve yahut kendilerini esir eden ordunun işgal ettiği araziye geçmeğ̈e muvaffak olupta tekrar esir düşen üsera evvelki firarlarından dolayı hiçbir ceza ile tecziye olunmıyacaklardır.

Madde — 51

Üserayı harbiye firar teşebbüsleri esnasında eşhas ve emlâke karşı irtikâp ettikleri cunha veya cinayet hasebile muhakemeye verildikleri takdirde bu teşebbüsleri mukarrer dahi olsa esbabı müşeddeden addedilmeyecektir.

Madde — 52

Üserayı harbiyeden mugayiri kanun bir fiil südur ettiği takdirde bunun inzibatî bir surettemi veya bilmuhakememi tecziyesi lâzım geleceğ̈i meslesinin hüküm ve takdirde memurini aidesinin büyük bir rahim ve şafakat göstermelerine muharibin nezaret edeceklerdir.

Bilhassa firar veya firara teşebbüs fiillerine müteallik hususatın hüküm ve takdirinde bu cihet gösterilecektir. Aynı vak'a veya çürmü esasiden dolayı bir esir bir defadan başka mahkûm edilmeyecektir.

Madde — 53

Bir cezayı inzibatiye mahkûm hiçbir esiri harp memleketlerine iade olunmak hususundaki şeraiti mukarrereyi haiz olduğı takdirde cezasını ifa etmediğ̈inden dolayı tevkif olunmıyacaktır.

Memleketlerine iade edilecek üseradan takibatı cezaiye tahtında bulunanların muhakemelerinin sonuna ve mahkûmiyetleri halinde de cezalarının itmamına kadar memleketlerine iadelerinden sarfnazar edilebilecektir. Evvelece bir hüküm giymiş olupta mahpus bulunanlar ise mahpusiyetlerinin hitamına kadar tevkif olunabileceklerdir.

Muharibeyn balâdaki fıkaratta mezkûr esbaptan dolayı memleketlerine iade edilmeyecek olanların bir listesini yekdiğ̈erine tebliğ edeceklerdir.

2 — Cezayı inzibatî

Madde — 54

Bir harp esirinin düğ̈ar edilebileceğ̈i cezayı inzibatiyenin en şedidi tevkiften ibarettir.

Aynı mücazatın müddeti devamı otuz günü tecavüz edemez.

Bir esir hakkında tebeyyün eden müteaddit vak'alardan inzibatî bir surette muatıp ve mes'ul tutulduğı takdirde dahi vekayii mezkûrenin birbirine taallûku olsun olmasın azamî olan bu otuz günü daha ziyade tecavüz edemeyecektir.

Bir esir bir devrei tevkif esnasında veya hitamında diğ̈er bir cezayı inzibatiye mahkûm olduğı takdirde bu devrei tevkif on gün veya daha ziyade ise her iki devre lâakal üç günlük bir mühlet ve fasla ile yekdiğ̈erinden ayrılacaktır.

Madde — 55

On birinci maddenin son fıkrasında mevzubahs olan ahkâm müstesna olmak üzere cezayı inzibatî ile tecziye olunan üserayı harbiyeye teşdidi ceza makamında zilyet devlet ordusunda kabul edilen muayyenat miktarının tenkisi tatbik olunabilir.

Maahaza bu tenkis emri tecziye edilen üseranın ahvali sıhhiyesi müsait olduğı takdirde verilecektir.

Madde — 56

Üserayı harbiye hiç bir vakit cezayı inzibatiye düğ̈ar edilmek üzere (hapisane, islâhhane, ilh) gibi

müessesatı islâhiyeye naklohunamıyacaktırlar.

Cezayi inzibatıyenin ifa edileceği mahaller hıfzıssıhha icabatına muvafık olacaktır.

Tecziye olunan üseraya nezafet ve tahareti lâzime icra edecek vesait verilecektir.

İşbu üsera her gün mümaresi bedeniye yapmak veya hiç olmazsa iki saat kadar açık havada bulunmak salâhiyetini haiz olacaklardır.

Madde — 57

Cezayi inzibatı ile tecziye edilen üserayı harbiyye okuyup yazmaya mektup irsal ve ahzine mezum bulunacaklardır.

Buna mukabil emanat ve irsalâtı nakdiyye cezalarının hitamına değin mürsilüleyhime tevdi olunmayabilecektir.

Şayet sahiplerine tevdi edilmeyen emanat mahvutebah olacak erzakı muhtevi olduğu takdirde ya kamp mutbakına veya üsera hastanesine tevdi olunacaktır.

Madde — 58

Cezayi inzibatı ile tecziye edilen üserayı harbiyye talepleri üzerine muayeneyi tıbbiyyeyi yevmiyeye çıkabileceklerdir. Ve etibba tarafından lüzum gösterilecek müdavata nail olacaklar ve aksi takdirde kamptaki üsera hastanesine ve yahut diğer hastanelere sevk ve tahliye olunacaklardır.

Madde — 59

Mahakim ve mafevk memurini askeriyeden maada zecayi inzibatiler ancak kamp veya müfreze kumandanı sıfatile salâhiyyeti inzibatıyyeyi haiz bir zabıt veya bu makamda bulunan mesul zabıt tarafından verilebilecektir.

3 — Takibatı adliye

Madde — 60

Bir harp esiri aleyhinde bir davayı adli ikame olunduğu zaman zilyet hükümet tarafından elden geldiği kadar derhal ve daima yevmi muhakeme için mukarrer günden evvel devleti hamiyeye mümessili keyfiyetten haberdar kılınacaktır.

Bu ihbar berveçhi zir malûmatı ihtiva edecektir.

a) Esirin hali medeni ve rütbesi,

b) Mukim ve mahbus bulunduğu mahal,

c) Baisi ittiham olan esası cürüm veya ceramin tebyin ve tasrihi ile bu bapta tatbik olunabilecek ahkâmı kanuniye,

Bu ihbarda davaya bakacak mehkeme, yevmi mahkemenin tarihi ve muhakemenin icra edileceği mahal hakkında malûmat vermek imkânı bulunmadığı takdirde malûmatı mezkûre mümkün olduğu kadar vakıt ve zamanile ve her halde hiç olmazsa yevmi muhakemeden üç hafta mukaddem devleti hamiyeye mümessillerine bildirilecektir.

Madde 61 —

Hiç bir esiri harp kendini müdafaa esbabına malik olmaksızın mahkûm edilemeyecektir. Hiç bir esir müttehim olduğu fiilin faili olduğunu ikrara icbar edilmeyecektir.

Madde 62 —

Esiri harp kendi tarafından intihap edilmiş bir müdafaa vekili tarafından müdafaa edilmek ve lüzumu halinde, salâhiyettar bir tercümanın hizmet ve muavenetine mazhar olmak hakkını haiz olacaktır. Mumaileyh zilyet devlet tarafından kablelmuhakeme vakti merhununda bu hakından haberdar kılınacaktır.

Esir tarafından bir müdafaa vekili intihap edilmediği takdirde devleti hamiyeye mumaileyhe bir müdafaa vekili tedarik edecektir. Zilyet devleti hamiyenin talebi üzerine bu bapta müdafaa vekâletini ifaya salâhiyettar zevatın esamisini havi bir fihris tevdi edecektir.

Devleti hamiyeye mümessili davanın rüyetinde mevcut ve hazır bulunmak hakkını haiz olacaktır.

Yalnız devletin selâmet ve emniyeti davanın rüyetinin harfiyen icrasını istilzam eylediği ahval bu kaideye istisna teşkil edecektir. Zilyet devlet bu bapta devleti hamiyeyi keyfiyetten haberdar eyleyecektir.

Madde 63 —

Bir esiri harp hakkında ancak zilyet devlet kuvvei müsellehasına mensup zevatın hakkında hüküm veren aynı mahakim aynı usulü muhakeme dairesinde hüküm verilecektir.

Madde — 64

Her esiri harp zilyet devlet kuvvei müsellehası-

na mensup eşhas gibi aynı suretle hakkında verilen hüküm ve kararı temyiz etmek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 65

Üserayı harbiye aleyhinde ita kılınan hüküm ve kararlar derakap devleti hamiyeye tebliğ kılınacaktır.

Madde — 66

Şayet bir esiri harp aleyhinde idam cezası verildiği takdirde mumaileyhin ordusunda hizmet ettiği devlete nakil ve isal kılınmak üzere derhal devleti hamiyeye mümessiline esiri harp tarafından irtikâp olunan mugayiri kanun hareketin ahval ve tabiatı hakkında tafsilâtı lâzimeyi havi bir tebliğname gönderilecektir.

Hükmü idam bu tebliğnamenin irsalinden lââkal üç aylık bir mühletin inkizasından mukaddem icra edilemeyecektir.

Madde — 67

Hiç bir esiri harp bir hüküm ve karar neticesinde veya diğer suretle işbu mukavelenamenin 42 inci maddesi ahkâmının bahsettiği menafiden mahrum edilmeyecektir.

Dördüncü bap

Esaretin hitamı

BİRİNCİ KISIM

Doğrudan doğruya memlekete iade veya bitaraf bir memlekette ikamet

Madde — 68

Muharipler vahim hasta ve ağır yaralı üserayı harbiyeyi kabili nakil bir hale getirdikten sonra rütbe ve miktarlarına bakılmaksızın mumaileyhimi memleketlerine iadeye mecbur tutulacaklardır.

Muharipler doğrudan doğruya memleketlerine iade veyahut bitaraf bir memlekette muvakkaten ikameti müstelzim hastalık veya malûliyetleri kabili olduğu nisbette derhal aralarında biltilâf tesbit edecekler ve bu itilâf akdolununcuya değin müttefik makamı tevsik ve hüccette işbu mukavelenameye tezyil edilmiş olan nümuneye imtisali hareket edeceklerdir.

Madde — 69

Muharibeyn daha iptidayı muhasamatta muhtelit etibba heyetleri tayin hususlarında itilâf edeceklerdir.

Mezkûr heyetler biri ziyet devlet tarafından nasp ve tayin edilmek diğer ikisi bitaraf bir memlekete mensup bulunmak üzere üç âzadan mürekkep olacak ve bitaraf memlekete mensup hekimlerden birinin riyaseti tahtında bulunacaktır. Bu muhtelit etippa heyetleri mecruh ve hasta üserayı bilmuayene haklarında lâzım gelen mukarreratı ifa edeceklerdir.

Bu heyetlerin mukarreratı ekseriyeti âra ile ittihaz olunacak ve en kısa muhlet zarfında mevki icraya konacaktır.

Madde — 70

Kamp tabibi bitaraflardan tayin ve irae olunanlardan maada âtideki üserayı harbiye dahi doğrudan doğruya vatanlarına iade veya bitaraf memleketlerde ikamet ettirilmek üzere 69 üncü maddede mezkûr muhtelit etibba heyetlerinin muayenesine arz olunacaktır.

a) Bu bapta doğrudan doğruya kamp tabibine müracaatta bulunacak üsera,

b) 43 üncü maddede zikri sabkat eden mute-metlerin gerek kendiliklerinden ve gerekse bizzat üseranın kendi talepleri üzerine, arz ve takdim eyliyecekleri üsera,

c) Ordusunda hizmet eyledikleri devlet veya bu devlet tarafından mezun ve usulüne tevfiikan tanınmış muavenet cemiyetleri tarafından teklif edilecek olan üsera,

Madde — 71

Kasten mecruh olanlar müstesna olmak üzere çalışırken kazaen mecruh ve malûl olanlar dahi vatanlarına iade veya bitaraf memleketlerde muvakkaten ikamet hususunda aynı ahkâmdan müstefit olacaklardır.

Madde — 72

Muharipler muhasamatın devamı müddetince saikai insaniyetle uzun müddet tahtı esarete kalmış sağlam üserayı harbiyenin de doğrudan doğruya vatanlarına iadeleri veya bitaraf memleketlerde ikametleri hususunda itilâflar aktebileceklerdir.

Madde — 73

Üserayı harbiyenin memleketlerine iade veya bi-
taraf bir memlekete nakilleri masarifi zilyet devle-
tin hududundan itibaren mumaileyhimin ordusun-
da hizmette buldukları devlet tarafından tesviye
olunacaktır.

Madde — 74

Memleketine iade kılınan hiç bir kimse muvaz-
zaf bir hizmeti askeriye de kullanılamıyacaktır.

İKİNCİ KISIM

Hitamı muhasamattaki terhis ve vatanlarına iade

Madde — 75

Muharipler mütareke mukavelenamesini karar-
laştırdıkları vakit kaideten mezkûr mukavelenamede
üserayı harbiyenin vatanlarına iadelerine müteal-
lık ahkâm bulundurmıya mecburdurlar. Bu mu-
kavelenameye hususu mezkûre dair ahkâm derç ve
ithal edilmediği takdirde muharipler sür'ati müm-
küne ile bu husus hakkında müzakereye girişecek-
lerdir. Her halde sulhun akdinden sonra müddeti
kalilê zarfında üseranın vatanlarına iadeleri icra
olunacaktır.

Hukuku umumiyyeye karşı bir cünha veya cinay-
yetle müttehimen takibatı cezaiye tahtında buluna-
cak üserayı harbiye her halde icrayı muhakemeleri-
nin hitamına değin ve aksi takdirde müddeti cezaiye-
lerinin ikmaline değin tevkif olunabileceklerdir. Hu-
kuku umumiyyeye karşı bir cünha veya cinayetele
mahkûm olanlar hakkında da aynı hal vakidir.

Muharipler meyanında bilitilâf müteferrik ma-
hallere dağılmış üseranın taharrisile vatanlarına
iadeleri maksadile komisyonlar teşkil olunabilecektir.

Beşinci bap

Üserayı harbiye vefiyatı

Madde — 76

Üserayı harbiyenin millî ordu askerleriyle aynı
şerait tahtında vasiyetnameleri ahz ve tanzim
kılınacaktır.

Vefatlarının ispat ve tasdikına müteallik evrak
hususunda dahi keza aynı kaide caridir.

Muharipler, hini esaretlerinde vefat eden üse-

rayı harbiyenin kemali hürmet ve tazimle defne-
dilmelerine ve mezarları üzerinde malûmatı lâzıme
bulunmasına ve hürmet ve hüsnü muhafaza edilmel-
lerine nezaret edeceklerdir.

Altıncı bap

Üserayı harbiyeye ait muavenet ve istihbarat
kalemleri

Madde — 77

Iptidayı muhasematta muharip devletlerden
ve hatta kabul eylediği takdirde bitaraf devletler-
den her biri arazilerinde üserayı harbiye hakkında
resmî bir istihbarat kalemi tesis edeceklerdir.

Muharip devletlerden her biri mümkün olduğu
kadar en kısa bir mühlet zarfında ordular tarafın-
dan ele geçirilen bütün üseranın hüviyetleri hak-
kında elde ettiği bilcümle malûmatı vermek, alâ-
kadar aileleri sür'atle keyfiyetten haberdar etmek.
Ailenin üseraya mektup yazabilmeleri için onlara
lâzım gelen resmî adresi bildirmek hususlarında
kendi istihbarat kalemlerini keyfiyetten haberdar
edeceklerdir.

İstihbarat kalemleri bu bileümle malûmatı bir
taraftan düveli hamiyet ve diğer taraftan 79 uncu
maddede mezkûr merkez istihbarat ajanslarıyla
müstaceliyetle alâkadar devletlere isal ettirecek-
lerdir.

Üserayı harbiyeye dair vuku bulacak bilcümle
suallere cevap vermeğe memur olan istihbarat
kalemleri üserayı mezkûreden her biri için şahsî
bire bir fiş tesis ve burada vuku bulacak tebeddülât
ve tahavvülâtı göz önünde bulundurmak için ait
olduğu devairi muhtelifeden diğer malûmatla be-
raber üseranın ikame olundukları mahaller, nakil
ve tahvillerine, verdikleri söz üzerine serbest bıra-
kıldıklarına, vatanlarına iade olunduğlarına, fi-
rarlarına, hastanede bulduklarına, vefatlarına
dair her türlü malûmatı yadederler.

Kalem bu fiş üzerine mümkün olduğu nisbette
ve 5 inci madde ahkâmına tebaiyet olunmak şartile
alâkadar zatın künye numarasını, lâkabını, mahal
ve tarihi tevellüdünü, rütbe ve ordudaki krt'asını,
pederinin lâkabını ve validesinin ismini ve bir
arıza vukuunda haberdar edilecek zatın adresini,
paralarını, tarih ve mahalli esaretini, esiren bulun-
duğu mahalli, vefatını mucip olan cerihalarını
ve diğer malûmatı mühimmiyi kaydedecektir.

Her bir esirin tayini hüviyetini teslim etmesi

kabil bileümle malûmatı cedideyi havi haftalık listeler, alâkadar devletlere nakil ve isal olunacaktır.

Harp üserasının bu fişleri sulhun akdinden sonra hizmetinde buldukları devlete teslim kılınacaktır.

İstihbarat kalemi bundan maada vatanlarına iade ve söz vererek terhis edilmiş, firar veya vefat etmiş olan üserayı harbiye tarafından terkedilecek zate mahsus bileümle eşyayı, esham ve tahvilâtı, muhaberâtı, maaş cüzdanı, alâim hüviyeti ilâh.. derç ve alâkadar memleketlere isal etmeğe mecburdur.

Madde — 78

Memleketlerinin kavaninine tabaan ve nizamına tevfikân fi'li şefkate delâlet ve tavassut maksadile teşekkül etmiş olan üseraya mahsus muavenet cemiyetlerinin kendileri ve usulüne tevfikân haizi itimat memurları muharipler tarafından icabatı askeriyenin hududu halinde, mesaii insaniyetkâranelerini muvaffakiyetle ifa etmeleri için, lâzım gelen teshilâta mazhar olacaktırlar. Bu cemiyetlerin murahhasları memurini askeriyeye tarafından emrolunacak idarî ve inzibatî bileümle tedabire mutavaat ve inkiyat edeceklerine dair tahriren vukubulacak taahhütleri üzerine memurini muamelehimin verecekleri şahsî ruhsatnamelerle kamplarda ve hatta vatanlarına iade olunan üseraya yollardaki konaklarda iane tevzii için kabul olunabileceklerdir.

Madde — 79

Bitaraf bir memlekette üserayı harbiyeye mahsus bir merkez istihbarat acentası vücuda getirilecek, Beynelmîl Salibiahmer komitesi lüzum gördüğü takdirde böyle bir acentanın teşkilini alâkadar devletlere teklif edecektir.

Bu acenta türüğü resmiye ve hususiye vasıtasile istihsal edebildiği üserayı alâkadar edebilecek bileümle malûmatı derç ve teksife memur olacak ve bunları sür'ati mümkünü ile üseranın vatanı asilerine veya hizmetinde buldukları devlete nakil ve isal edeceklerdir.

İşbu ahkâm Beynelmîl SALİBİAHMER komitesinin faaliyeti insaniyetkâranesini kasru tahdit edecek surette tefsir olunmıyacaktır.

Madde — 80

İstihbarat kalemleri posta hususunda liman rüsumundan muaf ve 33 üncü maddede mezkûr diğer bileümle muafiyetlerden müstefit olacaktırlar.

Yedinci bap

Mukavelenamenin sivil ahaliden bazı sunufa tatabiki

Madde — 81

Muharipler, gazete muhabirleri, ordu bakkalları, müteahhitler gibi doğrudan doğruya kuvai müsellâhaya mensup olmadıkları halde düşmanın yedi teshirine düşecek olan eşhasın tevkifinde bir faide memul eylediği takdirde mumaileyhin refakat ettikleri kuvvei müsellâha memurini askeriyesinin tasdiknamei resmile mücehhez olmak şartile harp esiri muamelesi görmek hakkını haiz olacaktırlar.

Sekizinci bap

Mukavelenamenin mevkii icraya vaz'ı

BİRİNCİ KISIM

Ahkâmı umumiyeye

Madde — 82

Tarafeyni âliyeyni âkideyn tarafından bileümle ahvalde mukavelenamei hazırta ahkâmına riayet olunacaktır.

Esnayi harpte muhariplerden biri mukavelename âkitlerinden olmadığı takdirde mukavelenameye iştiraki olan muharipler arasında ahkâmı mecburiyyülettiba bulunacaktır.

Madde — 83

Tarafeyni âliyeyni âkideyn üserayı harbiyeye ait bileümle mesail hakkında hususî bir surette tanzimini münasip görecekları hususî mukaveleler akti salâhiyetini muhafaza ederler.

Üserayı harbiye, balâdaki itilâfnameler veya muahhar itilâfnameler ahkâmı sarihasına muğayir olanlardan maada ve yahut muharip devletlerden biri veya diğeri tarafından tahtı zaptında bulunan üsera hakkında aynı veçhile ittihaz olunmuş daha müsait tedabirden maada ahvalde vatanlarına iadelerinin hitamma değin işbu itilâfname ahkâmına tabi bulunacaktır.

Her iki taraftan mukavelenamei hazıra ahkâmın tatbikını temin ve balâda mezkûr mukavelâtı hususiyelerinin aktını teshil kasdile muharipler daha iptidai muhasamatta üserayi harbiyenin idaresile mükellef memurini hazıra mümessillerinin içtimalarına müsaade edebileceklerdir.

Madde — 84

Mukavelenamei hazıra ile evvelki maddede mezkûr hususî mukavelenameleri metni mümkün olduğu nisbette üserayi harbiyyenin lisanı maderzadlerle bütün üseranın toplanıp istişare edebilecekleri yerlere talik ve ilân edilecektir.

İşbu mukavelât metinleri, ilân olunan metne vukuf hasıl etmelerine imkân ve ihtimal olmıyan üseranın talepleri üzerine kendilerine tebliğ olunacaktır.

Madde — 85

Tarafeyni aliyeyni akıdeyn mukavelenamei hazıranın tatbikını temin zimmında kabul edilmelerine muvaffakıyyet hasıl olabilen kavanin ve talimat ile mukavelenamei hazıranın sureti mütercimei resmıyyelerini İsviçre Federal meclisi vasıtasile yekdiğerine tebliğ edeceklerdir.

İKİNCİ KISIM

Murakabe, teşkilât

Madde — 86

Tarafeyni âliyeyni âkideyn mukavelenamei hazıranın tamamii tatbikının muhariplerin menafiini siyanetle mükellef olan düveli hamiyenin imkânı iştirâk ve muavenetlerle tahtı tekeffüle alınacağını teslim ederler; bu hususta düveli hamıye, memurini siyasiyelerinden maada bizzat kendi tebaalarından veya diğeri bitaraf devletlerin tabaalarından murahhaslar tayin edebileceklerdir. Bu murahhaslar nezdinde vazife görecekle rin muhari bin tasvip ve kabulüne arz olunacaklardır.

Düveli hamıye mümessillerinin veya mazharı kabul olan murahhasların bilâ istisna üserayi harbiyenin ithal olunduğu her yere gitmelerine müsaade olunacaktır. Mumaileyhim üseranın işğal ettiği her bir tarafa girebilecekler ve kaidei umumiye olarak kendilerile yalnızca bizzat veya bir tercüman vasıtasile görüşebileceklerdir.

Muharipler mümkün olduğu kadar vasi bir

mıkyasta düveli hamıye mümessillerinin veya mazharı kabul olan murahhaslarının mesailerini teshil edeceklerdir. Memurini askeriye mumaileyhimin ziyaretlerinden haberdar kılmacaklardır.

Muharipler teftiş seyahatlerine bizzat üsera ile milletdaş olan zevatın dahi kabul olunması hakkında aralarında itilâf edebileceklerdir.

Madde — 87

Mukavelenamei hazıra ahkâmının tatbikâtı hususunda muharipler arasında ihtilâf zuhuru takdirinde düveli hamıye imkân nisbetinde ihtilâfın hallinin hitamma değin tavassutu dostanede bulunacaklardır.

Düveli hamıyeden her biri bu bapta alâkadar muhariplere bilhassa müşarüileyhimin mümessillerinin sureti münasebede intihap olunacak bitaraf bir devlet arazisinde toplanması teklifinde bulunabilecektir. Muharipler kendilerine bu hususta vukubulacak tekâlifi kabul ve icraya mecbur olacaklardır. Aksi takdirde düveli hamıye bu içtimaa iştirâk etmek üzere bitaraf bir devlete mensup ve yahut Beynelmilel Salibiahmer komitesi tarafından murahhas olarak tayin kılınmış bir zatı mezkûr devletlerin kabul ve tasviplerine arz ve teklif edecektir.

Madde — 88

Balâdaki ahkâm, Beynelmilel Salibiahmer komitesinin alâkadar muhariplerin hüsnü rızasile üserayi harbiyeyi himayeten sarf ve ibzal eyliyeceği faaliyeti insaniyetkâraneye mani, teşkil edemiyecektir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Ahkâm mihaiye

Madde — 89

29 temmuz 1899 veya 18 teşrinievvel 1907 deki muharebatı berriyeye ait kavanin ve adetâ Lâ Hey mukavelenamesile bağı olup işbu mukavelenameye de iştirak eden devletlerin arasındaki münasebatta, mukavelenamei hazıra mebhüs Lâ Hey mukavelenamelerine müzeyyel talimatnamenin ikinci faslını itmam edecektir.

Madde — 90

27 temmuz 1929 tarihile yadolunacak olan muka-

velenemei hazıra 1 temmuz 1929 da Cenevre de kü-
şat olunan kongrede vekilleri bulunan memleketle-
rin kâffesi namına 1930 senesi şubatının birinci gü-
nüne kadar imza edilebilecektir.

Madde — 91

Mukavelenemei hazıra sür'ati mümkünle ile tas-
dik edilecektir.

Tasdiknameler Bernde tevdi kılmacaktır.

Her tasdikname hüccetinin tevdiinde bir zabıt-
name tanzim olunarak bunun bir sureti musadda-
kası İsviçre hükûmeti müttehidesi meclisi tarafın-
dan mukavelenameyi namlarına imza ettiren ve ya-
hut iltihaklarını bildiren umum memleketler hükû-
metlerine tevdi kılmacaktır.

Madde — 92

Mukavelenemei hazıra akalli iki tasdikname hü-
ccetinin tevdi tarihinden itibaren altı ay mürurun-
da mevkii icraya konacaktır.

En nihayet, tarafeyni aliyeyni âkideyn tarafın-
dan kendi tasdikname hüccetlerinin tevdiinden altı
ay sonra mevkii icraya konacaktır.

Madde — 93

Mukavelei hazıra mevkii icraya vazolunduğu
tarihten itibaren mukavelenemei mezkûre namla-
rına imza edilmemiş olan memleketler namına vuku
bulacak iltihak ve iştirake küşade bulunacaktır.

Madde — 94

Bu baptaki iltihak ve iştirakler tahriren İsviç-
re Hükûmeti müttehidesi meclisine bildirilecek ve
tarihi vüsullerinden altı ay sonra meri'yülicra
olacaktır.

İsviçre Hükûmeti müttehidesi meclisi mukavele-
nameye vazı imza veya iltihak ve iştiraklerini beyan
eden hükûmetleri diğer bütün memleketler hükû-
metlerine tebliğ eyliyecektir.

Madde — 95

Muharip devletler tarafından muhasamata ipti-
dardan evvel veya sonra vuku bulacak tasdikna-
melerin tevdi, veya iltihak ve iştiraklerin tebliği
hali harp hasebile derhal mer'iyete girecektir.
İsviçre Hükûmeti müttehidesi meclisi hali harpteki
devletlerden aldığı tasdikname veya iltihak ve

iştirak beyanatını en seri bir tarik ile tebliğ eyli-
yecektir.

Madde — 96

Tarafeyni aliyeyni akideynden her biri mu-
kavelenemei hazırayı feshetmekte muhtar olacak-
tır.

Bu mefsuhiyet İsviçre Hükûmeti müttehidesi
meclisine vuku bulacak tahriri müracaattan ancak
bir sene sonra mer'i olacaktır. Meclisi mezkûr mef-
suhiyet hakkındaki işbu beyanatı bileümle tara-
feyni aliyeyni akideyn hükûmetlerine tebliğ ede-
cektir.

Mefsuhiyet ancak bu bapta tebliğde bulunmuş
olan tarafı alii akit hakkında mer'i olacaktır.

Bundan maada bu mefsuhiyeti fesheden dev-
letin dahil bulunduğu bir muharebenin cereyanı
esnasında mer'iyülicra olmayıp mukaveleneme
böyle bir halde sulhun aktinden bir sene sonraya
kadar mer'i olacaktır.

Madde — 97

Mukavelenemei hazıranın bir sureti musadda-
kası İsviçre Hükûmeti müttehidesi meclisi delâ-
letile Cemiyeti akvam hazinesi evrakına tevdi
kılmacaktır. Keza İsviçre Hükûmeti müttehidesi
meclisine ihbar kılmacak olan tasdik, iltihak ve
fesihnameler dahi meclisi müşarüileyha delâletile
cemiyeti akvama tebliğ olunacaktır.

Tasdikanılmakal esamisi zirde münderiç mu-
rahhaslar mukavelenemei hazırayı imza ederler.

İşbu mukaveleneme bin dokuz yüz yirmi dokuz
senesi temmuzunun yirmi yedisinde cenevrede yal-
nız bir nüsha olarak tanzim edilmiş olup bu nü-
sha İsviçre Hükûmeti müttehidesi mahzeni evrakın-
da kalacak ve musaddak suretleri konferansa me-
dud memleketler hükûmetlerine tevdi kılmacaktır.

Senedi nihai

Seferber ordulardaki yaralılarla hastaların
ıslahı hali için 6 temmuz 1906 Cenevre mukavele-
namesini tetkik ve tashih ve bir üserayı harbiye
kanunnamesi tanzim etmek üzere İsviçre ittihat
meclisi tarafından celp ve davet olunan konferans
1 temmuz 1929 dan 27 temmuza kadar Cenevre de
X uncu ve XI inci beynelmilel salibiahmer konfe-
ransları tarafından tetkik ve tasvip olunmuş iki
mukaveleneme lâyihası esası üzerine icrayı müza-
kere eyledi.

Zirde esamisi mezkûr murahhasları tayin eylemiş olan isimleri sayılı memleketler konferansa iştirak ettiler :

Konferansa İsviçre murahhası orta elçi M. Paul Dinichert tarafından riyaset edildi.

Konferans iki komisyon teşkil etti.

Cinevre mukavelenamesini tetkik ve tashiha memur olan birinci komisyona sefir Paul Dinichert, bir üserayi harbiye kanunnamesi tanzimine memur olan ikincisine sefir Heral Scave ius tarafından riyaset edildi. İkinci komisyon birisi Cemahiri müttefikai Amerika murahhası sefir Hugh R. Wilson diğeri Büyük Britanya murahhası pek muhterem Sir Horace Rumbold tarafından riyaset olunan iki tali komisyona taksim olundu. Konferans salâhiyettar murahhasların imzasına tabi olmak üzere bu günün tarihile müverrah biri seferber ordulardaki yaralılarla hastaların ıslahı halleri için Cinevre mukavelenamesi diğeri üserayi harbiyeye edilecek muameleye dair mukavelename namrlarile iki kıt'a mukavelename tekarrür ettirdi.

Bundan maada konferans zirdeki rey ve temenniyatı izhar eyledi.

1 — Konferans düşman eline düşen büyük yaralılarla ağır hastalar lehine misafaretlerinin nihayetine kadar teminatı cedide tekarrür ettirilip ettirilemeyeceği meselesinin tetkik edilmesi temennisini ityan eylemiştir.

2 — Konferans « Ordre Souverain de Mat » denilen Odre Souverain et militaire des hospitaliers de Saint - Jean de Jérusalem tarikatının bir talebi muvacehesinde seferber ordular nezdindeki muavenet cemiyetlerinin vaziyetini tanzim eden Cinevre mukavelenamesile takarrür etmiş ahkâmın bu tarikatın teşkilâtı milliyyesine dahi kabili tatbik olduğu zannındadır.

Keza İnkilteredeki Le grand prieuré de Saint Jean de Jér. ve Almanyadaki (Johanniter) Ordre de Saint - Jean, Saint Georges ve sair memleketlerdeki mümasil tarikatlar de bu cümledendir.

3 — Konferans Cinevre mukavelenamesine iş-

tirak eden memleketlerin harp esnasında sıhhi tayyareler istimalinin bütün tafsilâtile tanzimi zmnında yakın bir atide Konferans halinde toplanmaları arzusunı izhar eder.

4 — Askerî uniformayı lâbis olmıyan bileümle sıhhiyyeler için hüviyet tasdiknamesi olarak yeknesak bir modelin tetkik ve takarrür ettirilmesi hususunun makarrı Cinevrede bulunan malzeme sıhhiyenin beynelmilel* tevhibi (standarisation) komisyonuna sevk olunması temennisini izhar eder.

5 — Konferans, millî salibiahmer cemiyetlerle gönüllü muavenet cemiyetlerine, milletler arasında husulü tesanüt hususunda muhavvel vazâifin ehemmiyetini bittasdik, sulh zamanında da Cemiyyatı mezkûrenin alehusus tesisat, memurin ve müstahdemlerinin seyrü seferi ve malzemesinin sevk ve irsali ve fili muavenetlerinin icrasına ait hususatta icrayı faaliyetleri zmnında kavaidi mevzuai milliye tarafından kabul edilmiş olan en vasi, mikyasta kâffeî sühulet ve serbestinin bahş edilmesi hususunu alenen şayanı arzu ve temenni addeder.

6 — Konferans her iki komisyonun ittifakı âra ile vücuda getirdikleri mukarrerata bittesahüp muhariplerin bizzat kendi arazilerinde veya işgal ettikleri arazi dahilinde bulunan düşman millete mensup sivillerin ahvalile bunların himayesine müteallik beynelmilel bir mukavele akti zmnında tetkikatı amikaya teşebbüs edilmesi arzusunı arz ve beyan eder.

Tasdikan lilmekal murahhaslar işbu senedi nihaiyeyi imza ederler.

İşbu mukavelename bin dokuz yüz yirmi dokuz senesi temmuzunun yirmi yedisinde Cinevrede yalnız bir nüsha olarak tanzim edilmiş olup bu nüsha İsviçre hükümeti müttehidesi mahzeni evrakında kalacak ve musaddak suretleri Konferansa med'uv memleketler hükümetlerine tevdi kılınacaktır.

Murahhasların imzaları

1929 SENESİ 27 TEMMUZ - HARP ÜSERASINA EDİLECEK MUAMELEYE MÜTEALLİK
MUKAVELENAME ZEYLİ

Esbabı sıhhiyeden dolayı üserayi harbiyenin bitaraf memleketlerde ikametine veya doğrudan doğruya memleketine iadesine dair itilâf nümunesi

I — Doğrudan doğruya memleketlerine iade
veya bitaraf memleketlerde ikameti mucip
esasatı müdire

A) Doğrudan doğruya memleketlerine iadeyi
mucip esasatı müdire

1 — Keşif ve tahmini tıbbiye göre bir sene zarfında şifayap olması ihtimali olmıyan ve müstelzimi tedavi bir halde bulunan ve kabiliyeti bedeniyeleri mühim derecede tenakus etmiş olan hastagân ve mecruhin

2 — Gayri kabili şifa ve kabiliyeti akliye ve bedeniyeleri mühim derecede tenakus etmi şolan hastagân ve mecruhin

3 — Şifayap olup kabiliyeti akliye ve bedeniyeleri mühim derecede tenakus etmiş olan hastegân ve mecruhin doğrudan doğruya memleketlerine iade olunurlar.

B) Bitaraf memleketlerde ikameti mucip esasatı müdire:

1 — Bir sene zarfında şifayap olması tahmin edilip bitaraf memleketlerdeki menabi ve fevaiten müstefit kırdıkları takdirde daha emin ve seri bir surette şifayap olacak gibi görünen ve bizzat uzun bir müddetten beri esir bulunan hastagân ve mecruhin.

2 — Keşif ve tahmini tıbbiye nazaran sıhhati akliye ve bedeniyeleri esarete bulunmakla ciddî bir surette tahti tehditte olup halbuki bitaraf memleketlerde ikametleri takdirinde bu tehlikeden masun kalmaları muhtemel üserayi harbiye bitaraf memleketlerde ikamet ettirilirlir.

C) Bitaraf memleketlerde ikamet etmekte olanların memleketlerine iadelerini mucip esasatı müdire:

Zirdeki sınıflara mensup ve bitaraf memleketlerde ikamet etmekte bulunanlar memleketlerine iade olunurlar;

1 — Ahvali sıhhiyeleri esbabı sıhhiyeden dolayı memleketlerine iadeleri lâzım gelenler sınıfına dahil olanlarla bu derecede bulunanlar.

2 — Şifayap olupta kabiliyeti dimagiye ve bedeniyeleri mühim derecede tenakus etmiş olanlar.

II — Doğrudan doğruya memleketlerine iade
veya bitaraf memleketlerde ikameti mucip
esasatı hususiye

A) Doğrudan doğruya memleketlerine iadeyi
mucip esasatı hususiye:

1 — Afatı uzviye hasebile bizzat veya vazifeten berveçhi âti tegayyürata düçar olan bilcümle üserayi harbiye:

Ziyarı taraf, felç en az bir ayak veya ele münhasır veya bir ayak veya elin ziyarına muadil tegayyüratı mafsaliye veya diğer tegayyürat.

2 — Ahvali, malûl denebilecek ve tıbben bir sene zarfında kabili şifa olmadığı tahmin edilen bilcümle mecruh veya meuf üserayi harbiye.

3 — Ahvali, malûl denebilecek derecede ve tıbben bir sene zarfında kabili şifa olmadığı tahmin edilen bilcümle hasta üserayi harbiye.

Bu sınıfa bilhassa şunlar dahildir:

a) Tıbbî tahmine göre artık şifayap olmaları ve yahut bitaraf memleketlerde tedavi ile mühim derecede salâh kesbetmeleri mümkün olmıyan her hangi bir âzanın müterakki tederrünleri. (les tuberculoses progressives)

b) Gayri kabili şifa emrazdan madut tederründen maada diğer âzai teneffüsüye âfatı (les affections non tuberculeuses des organes respiratoires) (bilhassa zatülkasabatla müterafık (bronchite) veya gayri müterafık olan fazla derecede münteşir anfizemayi reevi, (emphysème pulmonaire) tevessüi kasabat, (dilatation bronchiques) vahim derecede daulbühür, (asthme grave) gazatla vuku bulan tesemmümat ilh.)

c) Âzayi devraniyenin vahim emrazı müzminesi (meselâ muavezası bozulmağa müsteit âfatı dessamiyye, (affection valvulaire) şıgafı dahili ve harici kalp ve eviyenin nisbeten vahim emrazı (affections relativement graves du myo - carde, du pericarde et des vaisseaux) ve bilhassa eviyei kebirenin gayri kabili ameliye ümmüddeleri ilâh...) (anévrismes inoperables des gros vaisseaux).

d) Âzayi hazmiyenin vahim emrazı müzminesi. (affections chroniques graves des organes diges-tifs).

e) Âzayi bevliye ve tenasüliyenin emrazı müz-

minei vahimesi, (affections chroniques graves des organes urinaires et sexuels) ezcümle tam alâimi maraziyesile sabit bilcümle zatül kilyei müzmine vak'aları (néphrites chroniques confirmées avec sémiologie complète) ve bilhassa zaten tagayyüratı kalbiye ve viaiye mevcut bulunanlar (altérations cardiaques et vasculaires) ile zatül huveyza ve zatülmesanei müzmine ilâh... (pyelites et cystites chroniques).

f) Cümlei asabiyei merkeziye ve muhitiyenin müzmin vahim hastalıkları (les maladies chroniques graves du système nerveux central et périphériques) ezcümle vahim zafi âsap ve ihtinaki rahim, (la neurasthenie et t'hysterie graves) gayri kabili inkâr bilcümle sar'a vakayii, (epilepsie) vahim Bazdov (basedov) hastalığı ilâh... gibi.

g) İki gözün körlüğü (écécite) veyahut bir göz kör olduğu halde diğer gözün kuvvei rüyeti göz-lükle badettashih birden aşağı olması. Badettashih hiç olmazsa kuvvei rüyeti 1/2 derecesine varmayan rü'yet kuvvetinin tenakusu (Anebe), iltihabı kuzahiye ve iltihabı kuzahiye ve meşime ilâh...) (glaucome, iritis, choroidite etc) bu sınıfa dahil diğer emrazı aynıye.

h) Her iki tarafın asammiyeti (surdité) tam-mesile sağlam kulak ancak bir metreden adı sa-dayi işidebildiği halde diğer kulağın asammiyeti tammesi.

i) Nakabili ret ve inkâr bilcümle emrazı akliye (affections) (mentuls).

k) Madeniyat ve diğer sebeplerle husule gelmiş vahim tesemmümatı müzmine (intoxication chroinque) vak'aları (tesemmümü üsrübi ve zeybakı (satiurnisme, hydrargyrisme) ve dai morfin, dai kokain daül küül ve gaz ile vukubulan tesemmümat ilâh...)

l) Vahim olmak şartile âzayı muharrikenin emrazı müzminesi zatülmafsali mügayyerül şekil, damla, seriri olarak kabili temyiz ve ispat tagayyüratla müterafik romatizma) (artherite déformante, goutte, rhumatisme)

m) Müdahalei cerrahiyeinin nisbeten selim ve marızın hayatı için tehlikeden azade olacağı tebey-yün etmiyen bilcümle teşekkülâtı cedideyi habise. (uéophasmes malins)

n) Kabili takdir tagayyüratı uzviye ile müte-rafik bilcümle marazi merzagi (malaria) vak'aları (kebet ve tahhalin mühim tahaccümü ve suülkinye ilh.) (aupmentation du volume du foie de la rate cachexie)

o) Bitaraf memleketlerde ikametinde istitbabi tıbbi olmıyan tabiattaki emrazı cildiyei müzminei vahime. (affections cutanées chroniques prares)

P) Vahim vitamin fiktanları (avitaminos) (beri-beri, pellegra, daülhafırı müzmin) (scorbute chroniques)

B) Bitaraf memleketlerde ikameti mucip esasatı hususiye.

Berveçhi zir emraza düşar olan üserayi harbiye bitaraf memleketlerde ikamet ettirileceklerdir:

1) Malûmatı hazırai tıbbiyeeye nazaran bitaraf memleketlerde tatbik edilebilecek usullerle şifayap olabilecek veyahut ehemmiyetli bir surette salâh kesbedecek herhangi bir âza tederrününün (tuberculoses) bilcümle eşkâli (yüksek rakımlı yerler ve sanatoryom tedavileri ilh.)

2) Doğrudan doğruya memleketlerine iadeyi müstelzem emraz tarafından veyahut sarahaten şifayap olmağa müsait emrazı haddeden olmıyan ve bir tedaviyi istilzam eden emrazı azayı teneffüsiye, (affection des organes respiratoires) devraniye (circulatoires) hazmiye (digestifs) tenasülii beviye, (yenito-urinaires) asabiye (nerveux) ve cihazı muharrike (appareils locomoteur) ve cildiye (cutane) ile havasa müekkel aza emrazının muhtelif şekilleri. (Bu bentte mezkûr emrazı bitaraf memleketlerde bulunan vesaiti devaiyenin tatbiki ile hali esarettekinden ziyade hakikatı halde hasta için daha eyi bir şifa ihtimali mevcut bulunanlardır.)

Üserayi harbiyedeki zafiyeti ruhiyelerle buna mümasil vakayii misillü esbabı mucibe ve müessiresi vakayii harbiye ve esaret olan ihtilâlatı asabiye hususî bir surette nazarı itibare alınmak mecburiyetindedir.

Usulü dairesinde tebeyyün eden bütün bu neviden olan vakayii vahime ile tabiati bünyevelyeleri doğrudan doğruya vatanlarına iadeyi müstelzim olmadıği müddetçe bitaraf memleketlerde ikamet edileceklerdir.

Bitaraf memleketlerde üç ay ikametden sonra şifayap olamıyan harp esirleri ve yahut bu müddetten sonra aşıkâr bir surette şifayı kat'i tarıkına girmiyen zafiyeti ruhiye vakayii vatanlarına iade olunacaklardır.

3) Doğrudan doğruya vatanlarına iadelerini müstelzim olmıyacak ve yahut bundan edecekleri istifade pek ehemmiyetsiz bir derecede olup bitaraf memleketlerde hali esareten daha ziyade eyi olmak ihtimal ve taliini izhar eden bilcümle mecruihiyet vakayii ile âfat ve netayicileri.

4) Usulü dairesinde tahakkuk etmiş olup bitaraf memleketlerde ikameti takdirinde bilhassa şifai kat'iyeye daha müsait olması muhtemel bulunan ve seriri bir surette tegayyüratı üzviye ibraz etmiyen bilcümle vakayii merzegiye (kebed ve tahhalin tehacümü müzminelerile suül - kinye ilh.) (Augmentation de volume chronique du foie, de la rate, cachexi).

5) Bitaraf memleketlerde şifayap olmak ümit ve ihtimali bilhassa daha müsait olan bilcümle vakayii tesemmümiye (ve bilhassa gazat, madeniyat ve şibih kaleviyat ile olanlar.)

Berveçhi âti vakayi bitaraf memleketlerde ikamet ettirilmez.

1) Usulü dairesinde tebeyyün eden bilcümle emrazı akliye vakayii. (affection mentales)

2) Gayri kabili şifa olmakla maruf uzvî veya vazifevî bilcümle emrazı aşabiye (bu iki sınıf emraz, doğrudan doğruya vatanlarına iade hakkını bahşederler.) (affection nerveuses organiques ou fonctionnelles)

3) Müzmin ve vahim daül küül (atcolisme)

4) Kabili sevk ve nakil devirde bulunan bilcümle emrazı sariye (emrazı sariyei hadde, devrei ulâ ve saniyede daul efrenç, trahom, cüzzam ilh) (maladies infectieuses aigues syphilis primaire et secondaires, trahôme, lèpre).

III — Mülâhazatı umumiye

Balâda tesbit kılınan şerait sureti umumiyede mümkün olduğu merteye bir fikri semahatle tefsir ve tatbik edilecektir.

Tefsirdeki işbu fikri semahatkârane bilhassa vakayii harbiye ve bizzat esaret sebeble husule gelmiş ve yahut andan tevellüt etmiş emrazı aşabiye ve yahut zafiyatı ruhiye halâtı (harp esirlerinin zafiyeti ruhiyesi) ile her derecedeki tederrün vakayii hakkında tatbik olunacaktır.

Kamp etibbasile muhtelif sıhhiye komisyonlarının (II) numara tahtında zikir ve tadat edilen misaller meyanında mezkûr olmıyan ve yahut mezkûr olup ta tamamile tevafuk etmiyen bir takım vak'alar karşısında kalabilecekleri şüpheden varestedir. Balâda zikir ve tadat kılınan misaller sırf nümune olmak üzere verilmiş misallerden ibaret olup bizzat hal ve şani icabı nakabili itiraz olanlardan (bitirler) (amputation) sarfı nazar diğer vakayii cerrahiyeden mütevellit tegayyürat hakkında hususî nümunelerden ibaret bir fihrist tanzimi müteassir olduğundan bu misaller mümasil bir fihrist vücuda getirilmiştir.

Bu vakayii maraziyeyi havi bu yolda bir cetvel tanzimi tatbikatta mahzurdan salim olmadığını tecrübe göstermiştir.

Zikredilen misallere tamamile tevafuk etmiyen bilcümle vakayi balâdaki esasatı müdire fikir ve ruhundan ilham alınarak hal ve tesviye kılınır.

